

ВЛКСМ-ЭЙ
БУРЯДАЙ
ОБЛАСТНОЙ
КОМИТЕДЭЙ
ОРГАН

Буряадай Залуушуул

ДОЛООН ХОНОГТО НЭГЭ. УДАА ГАРАНА

Пятница,
январия 19,
1990 он
№ 4 (7059)

Сэн 3 мүнэгэ.

**Мүнөөдэр
комсомолой
тоосоото-
хунгалтын
областной
XXXIV
конференци
үрэ дүнгүүдые
гаргажа,
холын
хараатай
түсэбүүдые
тодорхойлно.
Делегат,
ши
үгэ хэлэхэ
ёһотойш!**

ЭМХИДХЭЛЭЙ-СОЮЗНА
ХҮДЭЛМЭРИЙН ТАНАГ
Комсомолой организацинуудай
танагай хүдэлмэри нэн түрүүн
ВЛКСМ-эй XX съездын матери-
алиудые шудалхын, идэхын, тэ-
дэниие бэлүүлхын тула элсүү-
лэгдэһэн байна.

ВЛКСМ-эй обкомой II пленум
дээрэ «ВЛКСМ-эй XX съездын
шиндхэбэринуудые дүүргэхэ та-
лаар ВЛКСМ-эй обкомой хүдэл-
мэрийн гол шэглэлүүд болон
хэмжээ хуулинууд тухай» гэхэн
тогтоол баталан абтана байгаа.

ВЛКСМ-эй обком зүбшэн хэлсэг-
дэхэ нимэ асуудалнуудтайгаар
пленумуудые үнгэргөө гэбэл:

«ВЛКСМ-эй XX съездын шинд-
хэбэринуудые дүүргэхэ талаар
комсомолой областной организа-
цийн зорилгонууд тухай»—1987
оной июнь;

«ВЛКСМ-эй обкомой IV плену-
мэй шиндхэбэринуудые дүүргэхэ
талаар комсомолой областной
организацийн зорилгонууд тухай»
—1988 оной декабрь.

Республикын комсомолой органи-
зацинуудта КПСС-эй XXVII
съездын, ВЛКСМ-эй XX съездын
шиндхэбэринуудые дүүргэлтын
ябаса ВЛКСМ-эй обкомой бю-
рогой болон секретарнадай заседа-
нинууд дээрэ саг үргэлжэ хара-
жа үзэгдэдэг байгаа.

Комсомолой областной коми-
тет комсомолой хүдэлмэрилэг-
шэдэй стажировко үнгэргэдэг бо-
ложо байнхай. ВЛКСМ-эй горко-
мой, райкомой секретарьнаар,
танагуудые даагшанаар, бүрид-
хэлэй секторнуудые даагшанаар
хунгаданаһангаа һүүлээр тэдэ

Комсомолой тоосоото-хунгалтын областной XXXIII
конференцийн тогтослой дүүргэлтэ тухай

МЭДЭЭСЭЛ

комсомолой обкомой, горкомуу-
дай, райкомуудай танагуудта
стажировко гарадаг. Гэхэ зуура,
мүнөөнэй байдалаар энэ ВЛКСМ-
эй обкомой хүдэлмэридэ үшөөл
ёһо гурим болоодуй байна.

ТСК-гай, ЛВРЗ-тэй райкомой
эрхэнүүдтэй ПКО-до, Хэжэнгын
районхой «50 лет Октября» колхо-
зой ПКО-до, ажалша коллекти-
вүүдтэ, ПКО-до уридшалан зүб-
шэн хэлсэгдэжэ, ВЛКСМ-эй Же-
лезнодорожно, Кабанскын райко-
муудта комсомолой хүтэлбэрил-
хы хүдэлмэридэ 3—4 кандидату-
ра дэбжүүлэгдэжэ, 1987 онһоо
манай кадрова политикада демо-
кратическа жама ёһонуудые бэл-
лүүлгын түрүүшын жэжээнүүд бич-
болоһон байна. Удаадахи жэл-
нуудта кадрова политика һай-
жаруулгын жэжээнүүд мүндэлөө
юм.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ТАНАГ

Үнгэрһэн үе соо комсомолой
политхуралсалай системэдэ им-
лээд өхэ хубилалтанууд болоо.

Республика дотор политхурал-
салай бүхы системые хүгжөөлгын
холын хараа шэглэл баримталһан
44 политклуб хүдэлөө.

ВЛКСМ-эй обком политхурал-
салай системые демократизацил-
ха, тематика, хэжээлиүүдэй онол

аргануудые һайн дураараа шэлэ-
хэ талаар эрид шууд хүдэлмэри
үнгэргөө. Үнгэрһэн үе соо ком-
сомолой хуралсалай системэдэ
хоёр жэлэй туршада «Ороной
социально-экономическа хүгжэл-
ты хурдадхаха» курс шудалаг-
даһан байна. Тэрэ районхой,
предприятиин, ажакын жэжээ
дээрэ ажакын реформын гол шу-
хала ойлгосые шудалхадан, шаг-
нашадта туһалха зэргэтэй байгаа.
Юрэнхы тооһоо политхургуули-
нуудай 62 процент энэ курс шу-
далаа. ВЛКСМ-эй обком жэлдээ
хоёр дахин пропагандистнуудай
хуралсал үнгэргэжэ байгаа. Тэндэ
«хуралсалай техникескэ хэрэгсэл-
нуудые, хуралсалай эдэбхитэй
онол аргануудые хэрэглэлгын,
ораторска искусствын үндэһэ һуу-
ринуудые» шудалаа. Мун нүүдэл
семинарнууд үнгэргэгдөө.

ВЛКСМ-эй областной комитет
тоосоото үе соо ВЛКСМ-эй XX
съездын шиндхэбэринуудые дүүр-
гэхэ, ВЛКСМ-эй 70 жэлые нэрэтэй
түрэтэйгөөр угтахы талаар «Радио-
гой, телевиденийн залуушуулай
редакцинуудай, «Буряадай залуу-
шуу» газетын редакцийн хүдэл-
мэри тухай», «Буряадай залуу-
шуу» газетын редакцида ородог
бэшгүүдтэй хуульдаг хүдэлмэри

тухай» асуудал бюрогой болон
секретарнадай заседанинууд дээрэ
шагнажа үзэһэн байна. «Бу-
ряадай залуушуу» газетын ре-
дакцийн хүдэлмэрийн түсэбүүд
бюрогой заседани дээрэ саг үр-
гэлжэ баталагдадаг. Залуушуулай
аудиториноуд соо журналистнуу-
дай уулзалга, ВЛКСМ-эй обкомой
секретарьнаартай редакцинуудта
«сэхэ хөөрөлдөөнуудые», комсо-
молой хүдэлмэрилэгшэдтэй «За-
луушуул тухай хуули», нецинууд
хоорондох, экологическа асуу-
далнуудад, инвалидууд тухай ан-
харха болон бүсэд олон шулахы
асуудалнуудад үтхэрэзи стол-
нуудые» үнгэргэлгэ заншамта бо-
ложо байнхай.

ВЛКСМ-эй обком тоосоото
үе соо ВЛКСМ-эй горкомуудай,
райкомуудай секретарьнаартай хэ-
дэн уулзалга үнгэргөө. ВЛКСМ-эй
обкомой харюусалгата хүдэлмэ-
рилэгшэд нара бүхэндэ «Област-
ной организацийн шэнэ номинууд
тухай» радиодамжуулга бэлдэдэг.

СПОРТИВНА ТАНАГ

Комсомолой организацинууд
танаг тоосоото үе соо СССР-эй
Зэбсэгтэ Хүснүүдэй зэргэнүүдэй
албанда залуушуулые бэлдхэлгэ
һайжаруулгада гол анхараала хан-
дуулаа.

ВЛКСМ-эй обкомой, Буряадай
АССР-эй военкомадай, Буряадай
АССР-эй Госкомспортын ДОСААФ-
ай обкомой хамтын хүдэлмэрийн
түсэбэй үндэһөөр СССР-эй Зэбсэг-
тэ Хүснүүдэй зэргэнүүдтэ ал-
бала үнгэргэхэ, албанда татагда-
ха болон татагдаһан наһанай хү-
бүүдые бэлдэхэ талаар хүдэлмэ-
ри ябуулагдаа.

ВЛКСМ-эй обком 1989 ондо
ерээдүйн сэрэгшэдэй республи-
канска I слет үнгэргэхэ талаар
үүсхэл гаргаһан байна. Тэрэндэ
албанда татагдаха наһанай (16—
18 наһан) хүбүүд хабаадлсаа.

Запаста гараһан сэрэгшэд сэр-
эгэй - патриотическа клубуудые
байгуулха, наһаа гүйсөөгүй үхи-
бүүдые тэдэнэрэй хүдэлмэридэ
хабаадуулха талаар эдэбхи үүс-
хэлтэйгээр хүдэлмэри ябуулдаг.
Республика доторнай запаста га-
раһан сэрэгшэд 11 Совет, на-
һаа гүйсөөгүй хүүгэдэй сэрэгэй-
патриотическа 18 клуб байгуу-
лагданхай.

1988—1989 онуудай туршада
республиканска түгэсхэлэй наада-
нуудта районуудай хабаадлсал-
гын арга боломжонууд үргэдхэг-
дэһэн байна. Тини 1986 ондо
«Сагаан тэргэ», «Шэдигтэ даам»
гэхэн мурьсөөнуудтэ 6—8 коман-
данууд хабаадлсаһан байгаа һаа,
1988 ондо мурьсөөн бүхэндэ 20—
20 комантанууд хабаадлсаа. Хүү-
гэдэй байшангуудай, интерна-
тургуулинуудай хүмүүжэмэлиүү-
дэй хүүгэдэй дунда самбо болон

Цыденжав БАТУЕВ, ВЛКСМ-ий Буряадай обкомой нэгдэх секретарь:

— Конференци бий байх арга боломжуудыг бэлдүүлгын түсэб болохо тодорхой хэмжээг агуулсангүй. Программ зүбшэн хэлсэх гэж би эгнээ. Программа дотор юу оруулагдахыг Конференци түгээхтэй үгс хэлэх. Харин би өөрийнхөө хамжээ хэлэх хүсэлтэй. Нэгдэхээр, энэ хадаа манай союзы, гүрэн болон административна шиндхээринуудыг бэлдэхэд болон баталан абалгада хабаадсалга. Хоёрдохоор, гүрэнэй засагч болон управлений оргонуудыг бүрдүүлгэд, кадрнуудай асуудалнуудыг шиндхэгдэ хабаадсалга болоно.

— Хаанааа нигэж хэлэнэбтэй— гэж таанад асуужа болохот. Нэгдэх секретарин тушаал эзэлхэн үдэрнөөмни хойшо гурба нара тухай сэг үнгэрөө. Комсомолой областной организацин байдал тушаа ямар нэг тошолол хэх, тэрнэй үндээр союзые савшадан хүжөөх тухай хэлэх тула энэман багхан болзор болоно. Гурба нара тухай худалд байгаахаа наа, комсомолой ажбайдалда хубилалтанууд болохо гэж хэлэх аргатай. Ямаршье албан— үзэл сурталай, эмхидхэлэй, финансова абаад үзэгтэй. Бүх юумэн хайн тээшэ хубилна, бээ даагад худалд, үндэр харюусалгатай байханаа мэдэрхэ арга олгоно.

Конференци шөнөр хойнтайгаар, үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэх гэж найданаб. Делегадуудыг хунгалта ямарваар үнгэрөө гэж хананабтэй. Альтернативаар, олондо мэдээсэлгын үндээр делегадууд хунгалдаа. Областной хуралдаан дээрэ районно комсомолыг түлөөлжэ шадахагүй гэжэ

районно болон городской конференцинуудэй үедэ делегадууд хэлхэн ханамжын өнөөр, делегадуудэй бүридэл-нөө зарим хүнүүд гаргагдах байна. Энэманай ори ганса нигэж ушар болоно бээ. Байгша оной конференцидэ бэлдхэг хамтын хүсөөр үнгэргэгдөө. Зүбшэн хэлсэлгын зарим асуудалнууд обкомой пленум дээрэ хаража үзэгдөө, комсомолой комитетуудэй нэгдэх секретарьнарай зүблөөнүүд дээрэ гурба дахин хаража үзэгдэн байна. Райкомнуудай эрхэнүүдтэй комсомолой комитетуудэй секретарьнар резолюцин проектые зохиолгодо үргэжээр хабаадуулагдаа.

Залуушуулай союзы, манай бүх ажбайдалай нигтэ асуудалнуудыг зүбшэн хэлсэлгэ конференцин хүдэлмэридэ онсо нуури эзэлхэ байхандэ нэгжлэнэгүйб. Эндэ Россия комсомолой хуби заяан, комсомолод доройтохон ябадалыг дабажа гаралга гэх мэтэ болоно. Өөрын шухала асуудалнуудыг гүнзгийгээр зүбшэн хэлсэлгэдэ, тошолол гаргалгада эдэ бүгэдэн нүлөөлхэгүй байха гэжэ найдха дуран хүрэнэ. Бүх юумэ хэм хэмжүүр соогоо байхадаа хайн ха юм.

Конференцин делегадууд хэлхэн үгнүүд соогоо эрид шууд зоримгой ябадал гаргаха, сөрөнгөө хэлхэн үгнүүд харюусалгын хэмжээнтэй тааруула байха гэжэ найда-наб. Политическэ хэмжээ ябуулга болодог конференци гэшэ делегадуудыг энээндэ уялгална бшуу.

Хүн бүхэн нигэжэ мэдэрхэ зэргэтэй: манай союзы, бүх обществен ерээдүй маанадаа, маанадай бодото ажал хэрэгүүдхэл дулдыдаха.

— Мүнөө республикн комсомолой урда табигдхан бүх асуудалнуудта конференци харюусажэ шадахагүй гэжэ хэлэхэ байнаб. Нэмдэ нигэж хэлэхэ нигэж баримтэ байха: миний хабаадсалган олонхи районно комсомолой конференцинууд залуушуулай асуудалнуудыг табига, зүбшэн хэлсэлгэдэ бираггүйхэн үр дүнгүүд туйлаа. Эндэ элдэб шалтаганууд олон байха, бултан тухайн хэлхэнэйшье үлүү. Би нэгэ шалтаг тушаа дэлгэрэнгүйгээр тогтохо хүсэлтэйб. Мүнөөнэй бодото ажал хэрэгүүд мэдэхгүй байхадэ эрхээ, залуушуулай политика хүшэр байдалда ороно гэжэ ханана байнаб. Статистика хайн эрдэм мэдэсэ үгэхэ гэжэ хананадашн, залуушуулай тусхай статистика үгы бшуу. Тиймэхээ залуушуулай ямар нэгэ асуудалаар абтан олонхи шиндхэбэри тодо бээ, багсаамжалан абтан байдаг гэжэ гү, али 30-40 жэлэй урда тээхидэл адли эрдэмэй үндээр мэдэснүүдэ баримталентгүйгээр шиндхэбэринүүдэ абадаг байхан. Харин мүнөө үедэ нигэж ябадал гаргахын аргатай.

Социологическэ мэдэснүүд-шье манда байхагүй. ВЛКСМ-эй ЦК-гай дэргэдэх ВКШ НИЦ-эй үнгэргэн асуудалнууд нэн түрүүн, нислэл хотын залуушуула хабаатай. Республикн элдэб категориян залуушуулай ханамжануудыг бидэ мэдэхгүй байнабди. Энээнэй үлүүлээр бидэ обком залуушуулай ажбайдалай худал гартаа баринхай гэжэ хэлэхэ эрхэтэй гүбди? Үгы гэжэ ханана байнаб.

Мүнөө комсомолдо шэнэ үзэл бодолтой шэнэ хүнүүдэй ерэгжэ эхилхэндэ баярламаар.

Сергей ПОДПРУГИН, ВЛКСМ-ий Буряадай обкомой секретарь:

— Конференци дээрэ сэхэ хөөрэлдөөн, халуун үгс булхалдаан болохо гэжэ найданаб. Тиймэхээ энэ комсомолой ажал хэрэгүүдэ, ажбайдал шэнээр хаража үзэхэ арга олгохо байха. Кадрнуудыг нэлгэн табига, хонирхолон талаар комсомолой эхин организацинуудыг байгуулаад, залуушуулай союзы нэрэ хүндэ үргэхэдэ гэжэ ханана болохогүйб. Эндэ политическэ эршэтэ ажал ябуулха хэрэгтэй. Арадай депу-

конференци дэбжүүлхэ байха гэжэ эгнээ.

«Стажтай управленец» байх тула энэ конференци урдын-хи конференцинуудхээ тад ондоо байха гэжэ хэлэхэ аргатайб. Урдандаа ямар шиндхэбэри абтаха байхыг хэлхын аргатай, конференцин ябаса уриа табигдхан, зүбшөөгдэн, «сценарин» өнөөр үнгэрдэг байхад гэшэ. Тиймэхээ булгадаа ханана амар, бээдэ найданги байдаг хэн: пионер-нүүд болзор соогоо гарадаг, сэг соогоо хүгжэн эздэлдэг, сэг болзор соогоо элдхэл тушаа үгс хэлхэгнүүд болодог хэн. Мүнөө нигэж юумэн болохогүй. Мүнөөнэй болон урдынхи конференцинуудэй делегадуудыг ондоо байха. Хэрбээ урдандаа шайнаа юу-шье дулдыдахагүй, ший юушье хубилгажа шадахагүйш гэжэ хэлэдэг байхад наа, мүнөөнэй конференци дээрэ нигэж байдалтай ушархагүйб.

Энэ урма зориг бадаруулна.

КОМСОМОЛЫ ТООСОТО-ХУНГАЛТЫН ОБЛАСТНОЙ ХХХІІІ КОНФЕРЕНЦИН ТОГТООЛЫ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

МЭДЭЭСЭЛ

НИМТЫН ТАНАГ

Комсомолой обкомдо тоосоото үе соо элдэб асуудалнуудаар комсомолнуудай, залуушуулай, партиян, комсомолой, ажалай ветерануудай зүгшөө 159 бэшгэ ороо, 115 бэшгэ сэг болзор соогоо хаража үзэгдөөд, инструкциер тогтоогдохон болзорнууд соо тэдэндэ харюунууд үгтөө юм. ВЛКСМ-ий обкомой танагууд 33 бэшгэтэ нилээд ношорхойно удаа авторнуудта харюунуудыг үгхэн байна.

1987—1988 онуудта нимтын танаг «ВЛКСМ-ий обкомдо орохон бэшгүүдтэй ВЛКСМ-ий обкомой танагуудай хүдэлмэри тухайн асуудалнуудыг секретариат дээрэ хаража үзэхээр шартал бүхэндэ табигдаг байгаа.

Харюунуудыг бэлдхэг болзор эбдхэн танагуудыг даагшанар хэлхэгдэд. Тийн арадай эрдэм хуралсалай танагыг даагша нүхэр А. Бурикина, спортсменка танагыг даагша нүхэр В. Жигмид-цыреновта болон бусадта оло дахи шантаханар заагдаа.

ССО-ГОЙ ШТАБ

Тоосоото үе соо [1987—1988 онуудта] ажалай семестриүүдэй

үедэ дээдэ болон ПТУ-гай тусхай дунда хуралсалай заведеннүүдэй 8700 студентүүд болон хуралдаан ажал хүдэлмэридэ хабаадсалса.

Тэдэ БАМ-ай, 2-дохм ТЭЦ-эй, Галуута-Нуурай ГРЭС-эй, республикн колхоз, совхозуудай шухала баринганууд дээрэ, мханай комбинатда, нарин салбын комбинатда, Нюкнеангарский, Кабанский, Камчатский, Сахалинай заганадай заводуудта хүдэллөө. Студентнэрэй отрядүүд пассажир-рай поездиүүдэ хангаа, тангалай үбнэ сүтүүлжэда хабаадсалса.

Ажалай гурбан семестрэй үедэ түлөөлхэгээр зургаан отряд хүдэллөө. Тэдэ хүдэлжэ олохон 24 мянган түхэриг Баргжанай, Баган-Куналейн, Дээдэ-Онгостойн хүүгэдэй байшангуудай хүмүүж-мэниүүдтэ дамжуулан үгөө. Энэ мүнганэйгөө зарим хубаарин Союз соогуур ашишалах лугаар-нуудыг худалдажа абаад, үгэлсээн байна. Түлөөлхэгээр ажал-ладаг отрядүүдэй заншал үргэл-жүүлхэгдээр. Мүн эрээдүйнөө мэргэжлэй профилинь талаар

студентнэрэй отрядүүдэ хүг-жөөн байгуулга үргэлжлүүлэгдэнэ.

Ажахын тоосоондо, өөхэднөө олохон мүнөө өөхэднөө хангалтын гуримда орожо байхантай дашарамдуулан, студентнэрэй барилгын отрядүүдэ угтан абаха хүсэлтэй эмхинуудэй тоо үсөөр-нэ, мүн студентнэрэй областной отрядтай тоонь хореогдоно. Энээн-нээ уламжалан, студентнэрэй областной отрядтай хүдэлмэрин вал-лоа дүнгүүд доошолно. СО-гой областной штаб валова дүнгүүдэй дүүргэлтэ туйлажа шадахагүйшье наа [областной ХХХІІІ конферен-цинь тогтоолой өнөөр], СО-гой 3900 гэшүүд жэл бүхэндэ 5 мил-лион түхэриг ашаглан, хүдэлмэ-рин шанар хараа байса хайжаруу-лаа. Энэман студентүүдэй ажалай гурбадах семестрэй үедэ ашаг үрэтэйгээр ажаллаһыг харуулна. Энээннээ уламжалан, ажал хэ-лэн студентын салин хүлхэншье ургаа бшуу. Хэрбээ нэгэ гэшүүн хүдэлмэрин үедэ энээнэй урда тээ 80 түхэригэй ажал хэдэг бай-хан наа, мүнөө 1000 түхэригэй ажал хээ.

тадуудай Советтэ хунгалта тэрнэй түрүүшын шата боло-хо.

Конференци дээрэ хунгал-дамал дейшалхы орган бай-гуулагдаха гэжэ найданаб. Шалгалтын комисси болон об-ком ороо байдалнаа гараха арг-а замнуудыг олохо зэргэтэй. Магад, эдэманай союзна бээ залуушуулай, элдэб нийтин эмхинуудтэй, формальна болон формальна бээ эмхинууд-тэй комсомолой харилсаанууд-дай шэнэ онол оргонууд бай-жа болохо.

Мүнөө комсомол тогтошо-хон байдалнаа гаража эхилэ, хүнүүд ажал хэрэгүүдээр хо-нирходог боложо байна. Тэдэ залуушуулай союзда боложо байхон үйлэ хэрэгүүдтэ би сэхэ хамгаатгай гэжэ мэдэржэ эхи-лээ. Гэхэ зуур, энэ хэлхэ-шын комсомолой городской комитетуудтэ хабаатай байх-нинь халагаламар. Хүдөөгэй райкомнууд ажбайдалда боло-жо байхан хубилалтануудта дары түргэнээр харюусанэ гэх-ын аргатай. Тэдэ үнөөхил эдэхигүй байхээр зандэ, ага нүхэд тулалха гэжэ хананаг байха юм.

Бүх делегадууд сог зали бадаржа, комсомолой эхин организацинуудай хүдэлмэри-д гол анхаралаа хандуулдаг болохо байха гэжэ би хэлэнэб. Юундэб гэхэдэ, гансал эндэ бүх организацин хуби заяан шиндхэгдэхэ байна.

Конференци дээрэ мүнөө ВЛКСМ-ий обкомой респу-бликн комсомолой эдэхитан-тэй хамта бэлдэжэ байхан ал-тернативна программад ад-ли эрдэмэй үндээр бэлдэгдэн программа дэ-бжүүлэгдэхэ гэжэ найдажа болохогүй. Гансал бүх деле-гадууд программэ зүбшэн хэл-сэлгэдэ эдэхитайгээр хабаа-далсажа, өшөтэй тулалга нэ-мэлтэ дүрэдхэлнуудыг оруу-ла байха гэжэ найдаха дуран хүрэнэ.

Түгээхэл. Эхнимн 1-дхи муурта).

шатарээр мурьсоонүүдэй шэнэ зүйлүүд мүнээ.

Италинуудай республикиска I спартакиада үнгэргэгдэ тула-ламжа хүргэгдөө, ВЛКСМ-ий обкомой шангай түлөө Н. Петровой дурсаалда самбо барилдаагаар Бүтэсоюзна турнир үнгэргэгдэн байна. Дүрэ булхалдалгын барил-даагаар «Сельская жизнь» газе-тын шангай түлөө уласхоорон-дин турнир үнгэргэгдэ эдэх-тэйгээр хабаадла.

АРАДАЙ ЭРДЭМ ХУРАЛСАЛАЙ ТАНАГ
хургуулинуудай, ПТУ-гай хураг-шадай эдэх хүсэлтэ, өөрын захиргааа хүжөөх зорилготой-гөөр багшанарай ссведүүдэй бү-ридэдэ студентүүд оруулагдаа. Комсомолой Советск, Тарбага-тайн райкомнууд дэргэдэ хур-гуулинь райкомнууд байгуулагда-ба, хурагшадай комсомолой ор-ганизацинуудай харалга-конкурс үнгэргэгдөө.

хургуулинуудта хургуулинь ко-оперативуудыг байгуулха талаар хүдэлмэри үргэлжлүүлэгдэнээр, хүдөө ажахын предпринятиудай бааза дээрэ хурагшадай ажалай нигэдэлүүд хүдэлнэ. Комсомо-лой обкомой арадай эрдэм ху-ралсалай танаг хурагшадые сэг зүүрөөр ажалда оруулха талаар бюро байгуулжа шадахагүй.

Үнэн сэхээр хүдэлжэ, мүнгэ олоел

Сергей АНАНИН, Улаан-Удун мянж-консервын комбинатай мал үүсэлдэг заводой директор, комсомолой тоосго-түгэлтын областной конференцкин делегат;

— Бидэ, комсомолшуудай ямаршэ дотацигүйгөөр бээ барихын тула мүнгэ оложо хүрэдэг боложо байһамнай ехэл һайн гэшэ. Би энэжигөө амаршалаад элдэб арга боломжонуудыг өөрөөшье бэдэрнэб. Комсомолой зарим хүдэлмэрилэгшэд нэрэ хүндэтэй болохын тула элдэб арга хэржлэдэг ха. Эндэ нэгэ жэшээ дурдан харуулхамни. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай завод дээрэ студентнэ-рэй отрядууд хоер һара соо хүдэлөө юм. СО-гой областной штаб манай заводто «налог» аша-жархео. Хэлсээнэй пункттын өһоор бидэ нэгэ үдэр соо хүдэлһэн нэгэ гшүүн бүхэнэй түлөө 1 түхэриг штабтай сөдто эльгээхэ, энэһнээ гадна тэдэнэртэ салин хүлһэ түлэ-хэ, отрядтай командирнууд болон комиссарнуудта ставканыудыг үгэ-хэ өһотой байгаабди.

СО-гой туһалжамжаа арасха аргамнай үгы байгаа, юундэб гэ-хэдэ, зундаа мал олоор тушааг-дажа, олон хүдэлмэришэд хэрэг-тэй болодог. Тиммэһээ хүлһөөр ямаршэ хүдэлмэришэһини аба-хаар бэлэн байдагбди.

Урданһаа СО-гой штабтай ажа-хын тоосгоондо болон өөһдүнгөө олохон мүнгөө өөһдүнгөө хан-галгын туримда ороогүй байха-даны, бидэ «налог» түлэдэггүй байгаабди. Мүнөө штабһаа дота-ци болуулжархихаданы, тэрэ өөһдүнгөө байлгахын тула бүдүү-лиг өргөөр мүнгэ маанһаа бу-лажа абаа гэхэд болохо.

Ямар статьятай өһоор бидэ мүнгэ түлэхэ болонобиди гэжэ минни һонирхон асуухада, штаб маанһаа отрядуудыг эмхидхэнэ, тэдэнэй хойноһоо хинан шалгахэ эрэгтэй гэжэ харюусаа һэн. Энэ намайе тон өхээр гайхуулаа. Нэ-гдэхээр, штаб бэшэ, харин ком-сомолой комитетууд отрядуудыг эмхидхэдэг, хоердохоор, отря-дуудай хоер һарын туршада хү-дэлөөшье һааны, штабтай хүдэлмэ-ришэдһөө нэгшье хүн комбинат дээрэ өрээгүй. Эрхим гэшүүдыг шагнахын тула комиссар Алек-сандр Абалдуев сезоной эсэстэ өрээ юм. Юунэй түлөө бидэ штаб-та мүнгэ түлэхэ болонобиди? Тиммэ эльгээһэн мүнгэе бага гэ-хгүйшэ, «Технолог» гэхэн нэгэл сүргидэй түлөө 2191 түхэриг тү-лөөбди.

Би өөрөөшье урдандаа комсо-молэй хүдэлмэрилэгшэ ябаһанби, мүнөө ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой бюрогой гшүүнби. Манай комсомолой бюджет ми-нини һангас өхээр зобооно. Мү-нөө мүнгэнэй талаар нилээд хү-шөөр байдалда оронхойбди. Сү-лөөлэгдэһэн комсомолой хүдэл-мэрилэгшэдтэ салин хүлһэ түлэ-хын тула мүнгэн дуталдана. Тим-мэһээ хаанаһаа мүнгэ олохоб, хэды шэнэһини гаргашалхаб гэ-жэ саг үргэлжэ тооложо байдаг-бди. СО-гой областной штабтай имэ ябадал буруушаанаб. Үнэн сэхээр хүдэлжэ, мүнгэ олохо гэ-жэ оролдохо хэрэгтэй.

Жаргал ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

Хүнэй хэһэн ажалыг зүбөөр сэгнэдэг болоёл

Студентска отрядууд мя-ханай комбинат дээрэ түрүү-шынгээ жэлдэ хүдэлнэ бэшэ. Өөһдүнгөө хүсэл оролдол-гоор, бэшэ, харин үйлдбэрини практика эндэ хүдэлхыг тэдэ-нини уялгална. Тиммэһээ 1989 ондо СО-гой областной штаб мяханай комбинат дээрэ хү-дэлхэ отрядуудыг өөһдөө бүрилдүүлжэ эхилхыг һурал-салай заведениүүдэй ВЛКСМ-эй комитетуудта дурадхаа юм. Энэ дурадхал мүнөөшье хү-сэндөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ ВЛКСМ-эй комитетууд энэ ду-радхалыг дэмжээгүй. Энэһэй эсэстэ СО-гой областной штаб болон комсомолой комитетууд СО-гой областной штабтай ажа-хын хэлсээ баталһанай өһоор, мяханай комбинат дээрэ сту-дентнууд хүдэлхэ гэхэн шийд-хэбэри баталан абаа һэн. Хэл-сээнэй өһоор отрядтай гшүүд подоходно налогһоо сүлөөлэг-дөө юм. Мяханай комбинат саг үргэлжэ хүдэлмэришэдөөр ду-талдаг. Нэгэ доро үйлдбэ-рини практика гаража, тэндэ хүдэлхэ олон хүдэлмэришэд-тэй болоходоо, комбинатай-хид баярлангүй яахэб дээ. За-водой малыг үүсэлдэг цехэй-хид ажалтай хүшэр хүндэ эрхэ байдэлдэ хүдэлдэг.

Хоер талада таараха хэлсээн баталһаа гэжэ һанахаар бай-гаа. Зүгөөр ЗППС-гэй дирек-тор, ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой бюрогой гшүүн Сергей Ананин урмагүй үлөө. Завод ажал эмхидхэнэһын түлөө СО-гой областной шта-бай сөдто ехэ мүнгэ эльгээ-гээ гэжэ тэрэ тоолоно. «Тех-нолог-1» гэхэн отрядтай түлөө завод СО-гой штабта 2191 тү-хэриг эльгээгээ гэжэ дирек-тор тоолоно. Зүгөөр студент-нэһэй отрядууд 630 мянган түхэригэй продукци гаргаа гэ-жэ тэрэ юундэһыг тооложо гаргаагүй. (Студентнууд подо-ходно налогой талаар хүнгэ-лэлтэ оруулхаар хүдэлөө гэжэ һанаха байнабди). Областной штаб мяханай комбинат дээрэ отрядуудыг хүдэлхөөр бүрил-дүүлһэн, ВСТИ-гэй, БСХИ-гэй ажалтай штабуудай начальнигуу-дай хэһэн ажалтай түлөө өөрын-гөө бюджетһээ 3,5 мянган тү-хэриг гаргашалаа гэжэ тэрэ хэрэгдэ абалсаггүй.

Заводой директорэй холуур бодолгүй байһаниһы эндэһээ элирнэ.

Тиммэ тийтэрээ агропромы-шленна комплексын эрхим от-ряд гэжэ нэрлэгдэдэ, «Техно-лог-1» отряд ВЛКСМ-эй обко-мой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа юм. СО-гой обла-стной следто мяханай комби-натай түлөөлэгшэдһөө хэншье өрээгүй. Мүнөө үедэ СО-гой ОШ-ой болон ВСТИ-гэй ВЛКСМ-эй комитетэй зууршалһанай өһоор, отрядтай командир Але-ксей Скворцов ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар ша-гнагдаа.

СО-гой областной штаб ажа-хын тоосгоондо орожо, комсо-молэй областной организациин бюджетһээ мүнгэ абангүйгөөр дотацигүйгөөр хүдэлнэ. Сту-дентнэһэй отрядуудыг эмхид-хэлгын байдал тушаа С. Ана-нини һанаагаа зобоно. Бусад хүнүүдэй ажалыг үнэн сэхээр сэгнэдэг болоел. Харуу хүн хоер дахин түлэдэг гэжэ мэдэ-жэ бшуу.

«Медалин» образ юугээрээ һайн байдаг бэл Тэрэ ажабайдалай элдэб талыг бээдэ шэнгээдэг гэшэ. Тэндэнь харахыг, сагааншье үйлэ хэрэгүүд оруула-г гэжэ хэлсэдэг. Хэрбээ эд бараа-най үгы байгаа бэшэ, тэрэниг юугээршьеб һэлтэхэдэ болохо. Жэһээлхэдэ, түсбүүдээр, үзэл бодолнуудаар.

НЮУР ТАЛАНЬ

Эндэ бүхы юумэн эрхим һай-наар харуулгаданхай байдаг. Тим-мэһээ эд бараан эли харагдана гэжэ хэлсэдэг. Хэрбээ эд бараа-най үгы байгаа бэшэ, тэрэниг юугээршьеб һэлтэхэдэ болохо. Жэһээлхэдэ, түсбүүдээр, үзэл бодолнуудаар.

ДЕЛЕГАТ

Хүдэлхэ хүсэлтэйб!

Георгий СУЧКОВ, Ехэ-Кука-лейн соелой байшангай дирек-тор:

— Энэһнээ урда тээ ком-сомолой эхин организациин секретарээр хүдэлөөб. Залуу-шуултай хүдэлхэ дуратэйб.

Ленинэй нэрэмжтэ колхоздо хоер жэлэй туршада комсо-молэй секретарь байгаа хүм. Юу хэдэ, яажа хүдэлдэг бай-гаабта? Райкомой эрилтэнуу-дыг дүүргэдэг һэмди. Тиммэһээ эмхидхэл һайн байгаа. Маанһа-наа асуухаданы, бидэ дүүргэ-дэг лэ һэмди. Мүнөө комсо-мол доройтожо, юу хэхэ хү-сэлтэй байһанаа мэртажархео гэшэ ха. Шиндхэбэринүүдыг баталан абаад, тэрэнээ дүүр-гэхэ тухай мэртажархихабди. Шэнэ юумэ һанаһан аад, да-хиад мэртанабди. Энэһнээ ямаршье үрэ гарзэгүй. Би өөрынгөө районой хэмжээндэ эдэ бүгэдэн тухай хэлэнэб. Эхин организацинуудай ажал хэрэгүүд муу. Райком зүбшэл заабыршье үгэдэггүй, дэмжэ-дэгшьегүй, аппаратай хүдэлмэ-рилэгшэд хүдөөгөөр ябадаг-гүй. Харин нутагай эдэбхитэн-дэ туһаламжа хүргэхэ гэжэ оролдодоггүй.

— Георгий, үнэхөөрөө ком-сомол хүшэр байдалда орон-хой. Элдэб хэмжээ ябуулгануу-дыг үнгэрэгшээ хүсэдэггүй, урмаз хухардаг болонхой. Райкомой зохоон түсбүүд нимэрхүү асуудалнуудыг шинд-хэлгэдэ туһалха байна гү! Юу хүсэһэбиди гэжэ түрүүшээр һайнаар ойлгохо хэрэгтэй бэ-шэ гү!

— Бидэ табан жэлэй турша-да ойлгохо гэжэ оролдоно-бди, харин ашаамнай һууриһаа хүдэлнэгүй. Бидэ хүдэлхэ хү-сэлтэйбди. Гансал эршэмтэй һайнаар хүдэлөөд байбал, ямар нэгэ үрэ дүн туйлажа боло-хоор байдаг.

МЕДАЛИИН ХОЁР ТАЛА

бэл, энэмнай программын про-ект байгаа юм. Районой комсо-молэй организацинуудыг дэй-шалхы политическэ болгохо гэх-һэн зорилго программа дотор хараалагданхай. Программа соо хараалагданхай зорилгонуудыг юунэй хүсөөр бэлүүлхэб гэжэ тодорхойлогдонхой. Гол шухала хэдэн шэглэлүүдһээ нэгшьеб эгээл һонирхолтой гэжэ һанаһа-наа абаад үзэбди. Тэрэмнай со-циально-экономическэ шэглэл бо-лоно. Энэ шухала һалбарда өөһдүн хүсэнуудыг зүбөөр та-биха гэшэ шухала үүргэ дүүргэ-хэ гэжэ Татьяна хэлэбэ. Тобшо-лолһоо уламжалан, комсомол-за-луушуулай коллективүүдыг бай-гуулха, тэдэнэй эрилтэнууд бо-лох эрхэнуудыг бүхы газарнууд-та хэмгаалха хэрэгтэй. Районно комсомолой организациин соци-ально-экономическэ ажал ябуул-гын хараа түсбэ нимэрхүү байба.

Программын зорилго анхэ-рээ хандуулмаар, һайшаамаар гэ-жэ дабтан хэлэхэ байнаб. Зүгөөр маанһаа теоретическэ хараа тү-сбүүд бэшэ, харин бодото бай-дал һонирхуулаа.

АРА ТАЛАНЬ

Энэ талын адрес эли байгаа: Тарбагатайн район, «Дружба» колхоз, «Прогресс» гэхэн хони-шодой кооператив. Заһарлалай үедэ комсомол энэ кооперати-ва ямараар ханданаб гэжэ Татя-на Хартеева һонирхон асуугаад нимэ харюу дуулаа. «Иимэ коо-ператив тухай мэдэхгүйб». «Ма-гад, колхозой парторг пленумдэ хэбаадалсана, тэрэ юушьеб хэлэ-жэ болохо», гэжэ Татьяна нэ-мэбэ. Гэхэ зуура, М. Н. Кушнарев медалиин ара талыг тодоруулан харуулхыг мэрбэгүй: коопера-тив бим, бүридхэлдэ абтанхай, мүнөө дээрэ өөрын расчётно счёт нээгээгүй, тэндэ оройдоол хоер хүн хүдэлнэ, һэжэглэһэн дээр-һээ тэдэнэртэ хүн ошоногүй, техникэ үгэхыг гуйна, колхоздо техникын дуталдахада, тэрэниг хаанаһаа оложо үгэхэбиди (тех-никэмнай үлүү гаршанхай гэжэ гомдоһон хүтэлбэрилэгшэтэй би үшөөл ушарагүйб. Елабужска

заводой ажалыг дэһэн хубилгаа ха — өөһөр). Тиммэһээ коопера-тив тухай хэлэхыг эртэ, тэндэ комсомолшууд үгы бшуу. Үнэхөөрөөшье, комсомолшууд гэмдэ үгы байгаа. Кооператив өөрынгөө гшүүдэй тоогооршье гайхуулаа (сэхыг хэйтэ болохо ха, тэдэ өөрын расчётно сөд-той). Тус кооператив хонишод арендаторнуудай завоодо адлил байгаа.

Кооператив байгуулагша болон тэрэнэй жиһэй гшүүн колхозой ахамэд жономист П. Я. Петров

ажыхынуудта нэбтэрүүлхээр ду-радханаар арендһээ илгэһэн юуб гэхэдэ, кооперативай статус бээд даагад хүдэлхэ арга боломжо олгоно гэжэ тайлбарлан хөөр-бэ. Тиммэһээ колхоз, районой «Прогресс» кооператива хүйтэн-шэгөөр хандааг байжа болоо гү!

Колхозой правлениһэй коопе-ративай баталһан хэлсээ анхэ-ралтайгаар уншаад, һанаагаа зо-бохо шалтаг олоогүйб гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. Пункт бүхэһини колхоздо ашэтай туһатай шэнгээр намда һангдана юм. Кооперати-вай үйлдбэрилһэн продукци кол-хоздо худалдан абалгын сэнгээр тушаагдана. Кооператорнууд 74 221 түхэригэй газар, зөөри кол-хозһоо абаад, өөрынгөө хармаан-һаа энэ мүнгыг тэхэрүүлэ бо-лоно. Районно, колхозой хүтэ-лбэрилэгшэдтэ юундэ һайшаагда-нагүйб?

Энэ темээр тусгаар хөөрлөө үүсэхэдэ болохо. Зүгөөр мүнөө комсомолдоо тэхэрнэбди. Ком-сомол «Прогресс» тушаа ямар һа-намжатайб гэжэ бага-бага мэдэ-жэ абаабди. Харин кооператор-нууд өөһдөө ямар бэл тэдэ өөһдөө комсомолшууд бэшэ байгааһы һаа, залуушуулай тоо-до ороно. Тэдэ комсомолой рай-комтой харилсан ажаллаха арга боломжо олдожо магад гэжэ һа-нана гү!

— Комсомол өөрөө тулюур байдалда оронхой бшуу, — гэжэ кооперативай түрүүлэгшэ П. Л. Тимофеев хэлэбэ.

Тиммэһээ мүнөө Тарбагатайн комсомол болон «Прогресс» гэх-һэн кооператив «нэгэ горхоной хоер эрь» мэтэ болоно. Коопе-раторнууд комсомолдо найдана-гүй, өөрын ээлжэндэ, райком ажэл ябуулгын түсбэтэ өөһдү-ныг оруулаагүй. Энэнь халагла-маар байна. Энэ түрүү үзэл бо-долыг, байгуулагдаһан коопера-тивыг дэмжэхэл хэрэгтэй байгаа бшуу. Зүгөөр тиммэ юумэн бо-лоогүй...

В. ЛЕОНОВ,
манай корр.

КОМСОМОЛДО

ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЭ БОЛОХО ГЭЖЭ ЭТИГЭНЭГҮЙБ

НҮҮЛЭЙ үедэ залуушуулай хэблэл, тэрэ тоодо «БЗ» элдэб жанруудай материалнуудыг элбэгээр толилдаг болохоной. Тэндэ комсомолдо хубилган шэнэдхэлгэ яажэ бэлүүлэгдэхэб гэсэн асуудал элдэб янзаар харагжа үзэгдэнэ. Эдэ материалнууд шүүмжэлхэ удхатайшье һаа, гол түлэб зүбшэл зэвсэри үгэнэ, залуушуулай Союз хубилгахын тула юу хэжэ еһотойб гэжэ ээбээршөлнэ. Элдэб янзын зүбшэл зэвсэринууд олон дээ. Аппарадай гашуудыг үсөөрүүлхэ, өһөдүнгөө олоһон мүнхөөр өһөдүнгөө хангалгын гуримда оролго гэхэ мэтэ. Нүүлэй гүүлэз олонинтэдэ дүтэ байха гэһэн эсэн үгэнүүд элдэлхэ юм.

Нэгэ үедэ «дейшалхы» комсомолец байһан, «Союзай ариун зорилгонуудта» үнэн зүрхэнһөө этигдэг, «зорилгонуудыг дүүргэхы» тула оролдодог байһан намда хэдэн үгэ хэлэхыгмни зүбшөөгүйт. Комсомолой областной конференцины делегатуудта (тэдэ нэртэл зориулжа, «статья бэшэ» гэжэ) һайхан сэдхэлхэ абганһан зүбшэлүүд ондоо талаһаан өһөдүнгөө асуудалнуудыг хаража үзэхэдэнь туһалха байха гэжэ һананаб. Комсомолой бээ даагад хубилха арга боломжодо этигдэггүй хүнүүдэ туһалжа болохо.

Комсомол өөрөө хубилха гэжэ би юундэһи этигэнэгүйб. Тэдэнь үүргэнуудыг хубилгангүйгөөр аппаратай хүдэлмэрилгэхэ үсөөрүүлһинһээ, ажахын тоосоной ажал ябуулгаһаа туһа гаргахгүй.

— Хаанаһаа нимэ этигэлтэйгээр хэлэнбши? — гэжэ намһаа асуужа болохо. Таанадай зүгһөө энэндэ харюусад, харуулад туршалууб.

Тинь би юундэ этигэнэгүйб?

Комсомолыг орон дотороо бээ даһан организаци мэтээр ажабайдалда нүлөө үзүүлхыг оролдоходо бэшэ бүхы ануулһуудта эзмэлхэдэ болохо. Нимэ организаци байгаагүй юм. Өөрынгөө программгүй, өөрынгөө ажал ябуулгын удха болгон, «КПСС-эй Программыг бодотоор бэлүүлхэ гэжэ оролдодог» залуу хүнүүдэй олон тоото бүлэг байгаа бшуу. «Эдэхы үүсхэлтэйгээр, үндэр мэдэрлэлтэйгээр залуушуулыг хүмүүжүүлхэ» мэтээр өөрынгөө гол зорилго тэрэ бүридүүлгэд байгаа. Энэнай организаци бэшэ, харин хүүгэдэй сэд болоно бшуу!

Комсомол доройтоогүй, харин тэрэнэй системэ доройтоһон байдалда ороо гэжэ заримашуул тон зүбөөр хэлэнэ. Үнэхөөрөөшье һаа болотор комсомолой ажабайдалыг хубилгаһанай хэрэггүй байгаа, юундэб гэхэдэ, бии байһан нийтэ-политическэ байгуулам-

жын системэдэ тэрэниг хубилгаа хуури олодоггүй һэн. Ямар байха еһотойб, тэрэ тиймэл байгаа.

Зүгөөр сэг хубилна бшуу. Мүнөө Советүүд «Бүхы засаг Советүүдтэй» гэһэн транспарантуудта найдаһаа болоб, бодото дээрэнэ засаг гартаа абаха хүсэлтэй. Эндэл комсомол хубилжа, бээ даһан нийтэ-политическэ организаци мэтээр өөр тухайгаа депутатска мандадуудай нэрэ хүндэдэ хүртэхэ. Нунгагшадта мэдүүлхэ сагынь оршон эрээл. Советүүдтэ орохо гэхэдэнь нүгэлһыг табинагүйл. Эдэ «нүгэлһүүд» анхаралтайгаар хараад туршалабид.

Эгээл түрүүшынхыг юуб гэхэдэ, айдаг байна. Комсомол партия дүүнь байһан хойноо бүхы юумэндэ «эгшэ» һажааха гэжэ оролдодо ха юм. Засагай багачын хубинг абахаа найдаһагүй. Комсомол айха явдалһаа мүнөөшье хүртээр мунтарнагүй. Энэнь комсомолыг хүтэлжэ, урсгахы ябуулнагүй. Харин таанад юу хүсэнбтэй?

Залуушуулай Союзай бүхы даһан жэлэй түүхэ «эдэхитэй» туһалгаһад болон найдаһан халһагай» түүхэ болоно бшуу. Эхин организациһаа эхилээд, ЦК хүртээр комсомолой хүтэлбэрлхы туһалһуудта (мүнөө дээрэ тэдэ комсомолой хүдэлмэрилгэхэд байна гэшэ) гүрэнэй засаг тээшэ дугтаһан эрмэлзээ. Тэдэ хубилган шэнэдхэлгэ налран орожо эрээл. Тийхэдэнь яаха еһотойб гэжэ комсомолой ударидаһад толгойдоо аһашоол. Тэдэ юу хэзгүй гэжэ һананат: штадуудыг үсөөрүүлжэ эхилээ, шэнэ мурьсөөнуудыг һанаа, видигээр «эротика» харуулжа эхилээ... Энэньшье политикадэ орожо үгөөгүй. Энэньшье уламжалан, комсомолой түлөөлгүшэд СССР-эй арадай депутатуудай дунда эдэнь үсөөхэн бэшэ гүй! Тиймэһээл Росси соошье, Бүрэд орон дотороошье депутатуудта кандидатуудай дунда тэдэ үсөөхэн бэшэ гүй!

Гүрэнэй-засагай органһоо бэшэ бусад ямар онгол органуудар нийтэ-политическэ организаци өөрынгөө тэшүүдэй эрилтэнуудыг хамгаалха, аргатайб гэжэ һананагүй байнаб. Заримашуул энэниг ойлгоһон байха. Комсомолой обкомой-хуулын пленум дээрэ үргэндаа бэрхэ секретарьнарайд нэгэн абаһан Александр Лавов имэрхүү һанамжа хэлээ гэжэ һамда хөөрөө һэн. Зүгөөр таанад тэрэнэй хэлһэн үгэнүүдтэ анхараа хандуулаагүйт. Тийхэдэ «ВЛКСМ — политическэ организаци, тиймэһээ минни гол ажал социалист мурьсөөнуудыг үнэгэрлэг бэшэ, харин политика» гэжэ бултанай дуулахаар мэдүүлэггүй һаа, комсомол урагшаа харайхагүй (энэ минни һанамжа болоно).

Гэхэ зуура, комсомолой урагшаа шармайн дөбшөө гэхэдэнь, хэды олон; дабалтанууд һалта хэнб даа. Эдэ дабалтанууднай союз доторой өөрын дутагдалнууд болоно.

Комсомол өөрынгөө байгууламжын, хүдэлмэрин онгол аргануудай, кадрова политикын талаар КПСС-ыг һажалдадаг гэжэ хэлэхэдэнь, таанад буруушаахагүй байхат гэжэ найдаһаб. Общество доторхидо орходо партида хубилган шэнэдхэлгэ унжагай ноёшоор ябуулагдана, парти үйлэ хэрэгүүдһээ гэгдэнэ гэжэ таанад мэдэнэт. Партия бүхы үйлэ хэрэгүүдһээ урид абаха ээргэтэй бшуу. Комсомолыг баһа нимэ байдалтай. Эндэ баһал юушьеб хэхэ һэдэлгэ гаргана, гэхэшье комсомолдо хубилган шэнэдхэлгэ үргэн дэлгисэтэйгээр ябуулагдана гэжэ хэлэхын аргагүй. Энэ талаар комсомол, баһал гэгдэжэ ябана.

Юундэ гэгшэб? Эндэ системэ эзмэтэй гэжэ харюусаха хүсэлтэйб. Мүнөө энэнай комсомолой системэ болоно. Ямар шалтагануудһаа уламжалан, заримашуул комсомолой хүтэлбэрлхы туһалһуудыг эзэлнэб гэжэ би хэлээ һэм. Комсомолой хүтэлбэрлхы туһалһуудыг эзэлдэг хүнүүдэй дунда аһала үүсхэлтэй,

зоригтой хүнүүдшье байха. Тэдэнь үсөөн байһанда ажал хэрэг урагшаа ябанагүй гэжэ ойлгожо болохогүй. Еһын тэдэсэ ажал хэрэгүүдыг хэлһэн нэрэ зүүдэг ударидаһад тэдэнь дунда олон байха. Тэдэл ажалай эршье һуладхана, хубилган шэнэдхэлгэ нэбтэрүүлхэдэ һалта хэнэ.

Ондоогоор хэлэхэдэ, комсомол урагшаа шармайн дөбшөө аргатай байһан аад өөрынгөө һуужа байһан түгсүүл таһа сабһана бшуу.

Энэниг зүбшөөхэ, байна гүт ВЛКСМ-эй Железнодорожно райкомой секретарьнарайд һалшаг болоһон түүхыг дурдан һананат. Энэнь тухай дуулаагүй хүнүүдтэ тобохоноор дурдан һануулахыни. Өөрынгөө бэшэ, харин залуушуулай, тийхэдэ организаци, тэрэнэй нэрэ хүндын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлжэ эхилһэн хүнүүд (В. Орлов, С. Тимохин) бии болобо. Эндэ ядуу гаргагдана байна. Алдууны урсдажа, тэдэниг «дэмжэхын орондо дээдын органууд тэдэ энэ хүдэлмэриг хүдэлжэ шадахагүй гэжэ тоолоһон байна.

Энэньшье һүүлээр таанад үйлэ хэрэгүүдһээ гэгдэнгүйгөөр ябаһади гэжэ найдаһа гүт! Элдэб худал хуурмаг бодолнуудар сэдхэлээ заһаһанай хэрэггүй.

Энэнь дээрһээ хархадэ, комсомолдо хубилган шэнэдхэлгэ болохо гэжэ найдаһан үлүү гү? Үгэ, би тийгэжэ хэлэхгүйб. Мүрьсэхэ хүнүүдэй бии болоходо, комсомол ажал хэрэгүүдэ хубилгаха. Энэ талаар тэрэ хоер нимэ зам шэлхэ ээргэтэй. Үгэ гэхэл, хүдэлжэ (хүдэлжэ байһан хүнүүдыг намнахагүй) эхилхэ гү, али аппаратай бүридэлэй гашуудыг үсөөрүүлхэ. Эдэхы үүсхэлтэйгээр мурьсөө эмхидхэлб, заагагүй илхэ. Тэдэшье комсомол 70 жэлэй дүй дүршэлтэй, эмхи туримтай байгууламжатай болоно бшуу.

Мүнөө дээрэ комсомол өөрөө ажал хэрэгүүдэ хубилгаха гэжэ би этигэнэгүйб.

Хүндэлэн үлгэшэ В. ИВАНОВ.

Делегат

«КОМСОМОЛДО МҮРҮСЭХЭ ХҮНҮҮД ХЭРЭГТЭЙ», —

ГЭЭД ЗАХААМИНАЙ ХАРТЫ ЗАНАБАРИЛГЫН УПРАВЛЕНИИ ЦИИН ДЕЛЕГАТ ВАСИЛИЙ

ЖОЛООШОН, ОБЛАСТНОЙ КОМСОМОЛЫ КОНФЕРЕНЦИИ БУРДУКОВСКИЙ ТООЛОНО.

— Нургуулида хурахадаа, би эдэхитэйшүүлэй тоодо ородоггүй һэм. Нүүлээрнь сэрэгэй алба хэхэдэшье, ондоо болоогүйб. Тэдэ мүнөө гэжэ юундэ эдэхитэй болошоно гэшэбид? Автотранспортта предприятида хүдэлхэ эрхэдэнь, нигэл юумэ минни һананад таарабагүй. Машинада амар ашаа тээлгэхэб, тийгээд жолоошонинг хайшан ябуулхэб гэжэ һанашархата албан эдэ хүдэлөөгүй байба. Нимэ албанай хүдэлбэрлхы һайнаар эмхидхэгдэн байгаа һаань, жолоошон бүри олон райс гэжэ, бүри өх ажал хүдэлмэри гэжэ үрдхэ һэн. Тиймэ би энэнь тухаа һанаагаа зободог болобо. Тийхэдэ-

мин парторганизацины секретарини орлошо комсомол залуушуулай коллектив байгуулагты гэжэ дурадхаа һэн. Тинь би комсомолой райкомдо ошоно, энэнь тухаа ямар нэгэ литература абаха гэжэ һэм.

Шэнэ хүн хадамин АТП-дэ намаке комсомолой организацины секретаряар (пунгаба. Намайел бу һунгаһай гэһэн хүнүүдһээ боложо, би һунгадашаһан байгаа хаб. Тэдэшье тунхарингүйгөөр саашадаа хүдэлжэ оробоб. Тийхэдэ эрдэм мэдэс багатай байһанаа ойлгооб. Тийгэжэ Ангарск хотодо хураһан һуралсални өхэ туһа хүргөө һэм. Мүнөө би минни хүдэлмэриг һаагдгүйгөөр абадаг болобо.

Үнэхөөрөөшье Василий мүнөө комсомолой һанаагаа та-

ндаг асуудалнуудта тон анхаралтайгаар ханддаг хүн юм. Тэрэ өөрөө райкомдо ошоно, дружиннигуудай оперативна комсомолой отряд байгуулха гэжэ дурадхаа.

— Тус отрядта үшөө 18-тай болоодуй хүбүүд ороһой гэжэ һананаб, — гээд Василий хэлэхэ. — Аха нүхэдэньшье дэргэдэ эдиршүүлшье олон юумэндэ хураха ха юм. ОКОД минни тусхай уялануудыг дүүргээд лэ дүүрэдэг отряд байха еһотой. Тэндэ элдэб һананай хүнүүд нягта нүхэсн хүдэлмэрилхэ еһотой.

Комсомолой нэрэ хүндын доошолһондо миннишье эзмэ би гээд Василий тоолоно. Би урдэнь өөрөөшье эдэ бүхы

минниг хэрэгүүдтэ найдаһагүй һэм гэжэ хэлэхэ.

Харин мүнөө олонхидой комсомолдо хабаадаһаа, хандаһаа болоод байхадань, энэ хүбүүн өөрөө райкомдо эржэ, даалгавар үсэгты гэжэ гуйһан байха юм.

— Мүнөө бидэнэр эхин эмхидхэлхэ бүхы хүдэлмэриг дамжуулха, хүн зоной дунда хүдэлмэриг ябуулха еһотойбид. — гэжэ Василий хэлэхэ. — Гадна бүхы формальна бэшэ хэрэг эрхилгэхэдэ дүүрэн эрх олгуулха хэрэгтэй. Тийгээлһан комсомолдо мурьсөөхөр хүнүүд бии болохо ха юм. Эхимнай комсомолдо саашадаа хүтэжэ арга боломжо олгуулха болоно.

Л. КВАКТУН.

1989 оной ноябрь һарада ВЛКСМ-эй обкомой бюрогой шийдхэлгээр экономика хүгжэлтын таһаг байгуулагдаа һэн. Областной конференци дээрэ обкомой энэ алхамай зүбшэн хэлсэгдэхэ байгаа хадань делегатуудыг шухала мэдээсэлтэй дүгтөөр танилсуулха, таһагыг байгуулгын аша туһада хэдэн баримтануудыг харуулха хүсэлтэйб.

Нэн түрүүн, энэ таһаг байгуулһаппарадай хүдэлмэрилгэхэдэ эхлэжээ юрын хараа бодол бэшэ. Бидэ райкомуудай нэгдэхы секретарьнарайд, комсомолой организацинуудай дэргэдэхы ажахын тоосоонуудай подразделенинуудай хүтэлбэрлэгшэдтэй зүбшэн хэлсэбид. Гол түлэб булгадаа нимэ таһаг байгуулха шухала гэжэ мэдэрээ.

Обкомой дэргэдэ нимэ таһаг байгаагүй юм. Бидэ штадуудыг олошооруулаагүйбид. Экономика хүгжэлтын таһаг обкомой штатна хүдэлмэрилгэхэдэ тоодо ороногүй. Бидэ таһагай ажахын ябуулгаһаа ороһон мүнгэ зөөрин ашвар байхабид.

Таһагай обкомтой мүнгэн һангай талаар харилсаануудай асуудал юр бусаар шийдхэгдээ. Бидэ обкомой дотаци дээрэ хүдэлнэбид (13 һарын туршда манда 83 мянган түхэрэг һомолоо). Гэхэ зуура, таһагай ажал ябуулгаһаа ороһон олоо обкомой тоосондо орохо. Жылэй эхстэ обкомой бюрогой шийдхэлгэрини өһөө, манай хүдэлжэ олоһон мүнгэ зөөрһөө 1991 ондо хэрэглэгдэхэ, үлдэхы дотаци таһагта үгтэхэ.

Таһагай штатда юрист, экономист, бухгалтер, инженер-программист ороно. Тиймэһээ нимэ мэргэжлэй хүнүүд залуушуулай ажахын тоосоной бүхы бүридэлһүүдтэ консультационно алба байгуулха арга манда олгоно.

Таһагай ажал ябуулга хоер шэгтээр бэлүүлэгдэхэ. Нэгдэхынь габэл, комсомолой хүдэлмэри гэхэ гү, али бии байһан ажахын бүридэлһүүд-

тэ, шэнээр байгуулагдаһаа нүүдтэ туһаламжа хүрээдэ тэгшээр харилсаһаа жаме өһонууд дээрһээ байгуулхээр хараһанбид. Би тэгшэ эрхэтэйгээр, өһөөр хоорондоо харилсаһаа бид гэжэ даһан хэлэхэ бид мэдэхэ бид нутагай оргэдэхы үүсхэлдэ ошгошье хэргүйбид, тэдэнь ажал зүб мурөөр шэгүүлхэ гэхэ хобди. Гэхэ зуура, гансал раараа харилсан ажалһаа Таһаг залуушуулай ажалнуудай бүридэлһүүдтэй асооной ажал ябуулга хин Эндэ гансал хинан шалһаа ламжа хүргэгдэхэ. Залуушын тоосоонуудай бүридэлһүүдтэй талаар элдэб халһууд гэрэгдэдэг байһа дүй дүршэлтэй мэргэһаламжа хүргэжэ, ажал шалһаа байха бшуу.

Бидэ демократическэ залуушуулай түбүүдэй бүридэлһүүдтэй директороо ажалһаа харилсаһаа хөдөлмэриг бэлүүлхэ Совет сэг үргэлжин омагад. Тэрэ ашга үрэтэй сен ажалһаа арга олгоһа түб гү, али бүридэл бөлөсипедэ зохиохо гэхэ хогүй, харин хамтынгаа дэлхэ гэжэ оролдохо.

Бидэ залуушуулай түбматнаа аинуудар бүхыһоо сугларһан эрдэм тей

ТААНАД

ЗАЛУУ, КОМСОМОЛ ХУБҮҮН ГЕОРГИЙ ВОЛОСАТОВ

хүмүүжүүлхын түлөө хэн харюусад бэ гэжэ һонирхон асууна.

Мүнөө дээрэ Георгий гансөөрөн шахуу энэ ажал хэрэг эрхилнэ. Нарин сэмбин комбинат дээрэ тэрэнэй жэшээ даһан дуурлаха хүнүүд үсг. Тэрэнэй энэ эрхилжэ байһан хэрэгыг ойлгодог дэмжэдэг, зүбшэл, заабари үгэдэг байһан аад, тэрэндэ байлшыг хээрэ туһалдаггүй байна.

— Хүндэ ашаа бээдэ даажэ абааш гэжэ заримашуул хэлсэдэг. Ашаагаа нэгэ бага хүнээрүүлээ һамин, харин таанад зарим хубинь дэмжэ абаха гүт! — гэжэ Георгий асууба. Һайхан нэгэл нимэ һанамжатай байһанаа мартаагүй еһотойт: хүүгэдтэ ордонгуудыг бариха гэхэдэнь, тэдэ тийшэ йбадаг болохо, бабушкинай үйлсөөр гороодыг пионернүүдтэй ордон баригдаа бшуу. Зүгөөр хубинтэй хүүгэдүүдыг үмдөөд абаһан хүүгэд тийшэ ошохо дуратай байдаггүй. Нэртэ бидэ тийшэ ошоод туршаха гэжэ бодоббид. Хүүгүүдыг элдэб кружогуудтай танилсуулха хүсэлтэй байгаа.

Хүүгүүдэр тэдэнэртэ бүхы мүнэн һайшаагдаа, анхаралһыг татаа. Зүгөөр Пионернүүдтэй ордондоо хүдэлмэрини дээр дүүрэхэ дүтэлбэ. Тиймэһээ хүүгэдэй сэнгэлгэнүүд дүүрээ гэжэ ахтар һануулба.

Минни хүүгэдтэ элдэб хизаар һалта эдэг байна гэжэ би ялгоо һэм. Кружогууд элбэрлүүд рэспираторһаа үнэгэрэгдэнэ. Вахтершье баһал нимэ гурим дүрим баримталбаг байна.

Минниг тренер Георгий Ворсатов футболдо дуратаншуулай хоер бүлэгтэ эхэлһэнүүдыг үнэгэрэдэг. Мүнөө эхэлһэнүүд нарын сэмбин комбинатад спортсмена аял тооһонгана. Наһа гүйсөөгүй хүү-

ХЭДЫ БОЛОТОР ГҮЙРАНШАЛХАБИБДИ?

КОМСОМОЛ ОБОМОЙ ШЭНЭ ТАНАГ АППАРАДАЙ
ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ НАНААШАЛАЛГА ГҮ, АЛИ ШУХАЛА ГҮ!

БЭЭЭ ДААНАН БАЙДАЛ ХЭРЭГТЭЙ

ЭХИН эмхи гэжэмнай комсомолой үндэс хуури мүн. Энэмнай хүн бүхэндэ ойлгосотой.

Улаан-Удун авиазаводой комсомолой комитетэй секретарь Виктор Тепловой хэлхэнэй өһөөр, мүнөөнэй эхин эмхинуудэй байдал үнтэйһаа бодоод, үшөө нэрээдүй байһан хүнтэй адли.

Тээд эхин эмхинуудэй ажал хэрэгтээ эдэбхитэйгээр эрхилжэ захиалхын тула нэн түрүүн финансын талаар огто дулдыдаггүй, бэээ даанги байдал хэрэгтэй гэсд Виктор тоолоно. Өөһэдүнгөө мүнгэн зөөри залуушуулай аша туһада хэрэглэхэ эрхтэй болоо хаамнай, энэ талаар түрүүшын алхам болохо ха юм.

Тээдшье энэ талаар хэрэг эрхилэгдээ гэжэ ханагдана. Заводой тоосгоотунгалтын конференци дээрэ комсомолшууд гэшүүдэй түлбэрин 75 проценты өөһэдтөө үлээхэ гэжэ шийдэһэн байна. Хоёр жэлэй туршада мүн байгаад, заводтоо бусаһан Викторые энэ конференци дээрэ секретарлар хунгаа хэн.

Эндэл олон тоото гэмнэһэн үгснүүд дуулда бэлэй.

— Тээд гэмэ ээмэ тохогодонь, тэдэнэ үнэн байдалда тааранашьегүй, гэжэ Виктор хэлэнэ. Хэрбээ түлбэринүүдье өөһэдтөө үлээгээ һаа, тэдэнээ ханза соо хэжэ суургадаад, дараад хэбтэхгүйлши. Харин өөһэдүнгөө мүнгэн өөһэдөө мэдээд гаргалха хуулин эрхтэй болохобди. Бидэ ингээд лэ өөһэд соогоо байха өһөгүй, харин ондоо түлөөлэгшэдтэй харилсаа холбоо тогтоохо өһөтөйбди. Тэрэнээд бэлэмди. Жэшээхэдэ, комсомолой горком (гордот гэжэ тоолоо һаа) гү, али обком хэжэ худалдмэрин програм үгсбэ хэн гэе. Харин хэдэн ондоо худалдмэринүүдье дурдахжа, тэдэнһэнэ шэлжэ хэбхэ арга боломжын бин байгаа һаа, бүри хайн байха. Тинхэдэнь бидэ эхин эмхинуудтээ тэдэниие зүбшэжэ үзөөд, эгзэн өхэ аша туһатэй гэжэ тоолоһондоо мүнгээ дамжуула аргатай байхобди. «Областной» организацион дотаци дээрэ хууладань, таанад ямар программа тухай хэлэнэбди?» гэжэ бидэндэ арасалта хэсхэдэ болохо. Тээд Эдэн райондо апаредайнгаа салин хүлһэндэшье түлбэринүүдэй дутахадонь, авиазавод эндэ юушгэбди? Гэхтэй хамта Эдэн районхой бэээ, харин заводой комсомолшууд намые секретарлар хунгаа ха юм. Тин би тэдэнэйгээл урда тоосохо болоно ха юмбди. Энэ минэй ганса өөрыгөө хараһан ябадал бэээ. Харин худалжэ олоогүй мүнгэ эрхэн ябадал гансал өөрыгөө, хара бэээ хараһан ябадал болохо.

Тингэжэ областной конференци дээр Виктор эхин эмхинуудэй финансова талаар бэээ даанги байдалые хамгаалха бэлдэнэ. Мүн баһа ударидагшье хунгалга тон шухала асуудалнуудтэй нэгэн болохо.

— Тэрэ хэзээ хэзээнэйхнээ хэрэгтэй болоод байна, гэжэ Виктор хэлэнэ. Тогтоһон эрхэ байдал тон зүбөөр эгэнэжэ шадаха, таарамжтай шийдхэрнэ абжа шадаха, хэрбээ ямар нэгэ алдуу хээ һаа, тэрэнээ сэхэ мэдэрхэ хүн хэрэгтэй. Нэгэ үгөөр, бодото политикескэ ударидагшье хэрэгтэй болоно. Тин хунгалтада тон харюусалгатайгаар хандаха өһөтөйбди. Энэһэнэйхнээ өхэ юумэ дулдыдана бшуу.

В. ВЛАДИМИРОВ.

1990 оной январь һарада ВЛКСМ-эй обкомой бюрагой шийдхэрээр зооноомическэ хүгжэлтын таһаг байгуулагдаа һан. Областной конференци дээр обкомой энэ алхамой зүбшэжэ хэлсэдхэ байгаа хадань дөхөдүгшье шула мэдээсэлтэй дүгтөө танилуулха, таһагы байгуулгань энэ туһада хэдэн баримтануудые гаруулаха хүсэлтэйб.

Нэн түрүүн, энэ таһаг байгуулга аппаратай хүдэлмэрилэгшэдтэй ээлжээтэ юрын хэрэе бодол бэээ. Бидэ рожомуудай нэгдэхин секретариатан комсомолой организацинуудтэй дэргэдхэ ажадын тоосоонуудтэй подразделенинуудтэй хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсэдхэбди. Гол түлэб булгадаа нмэ таһаг байгуулга шула гэжэ мэдэрээ.

Обкомой дэргэдэ нмэ таһаг байггүй юм. Бидэ штадуудые олошоруулаггүйбди. Экономическэ хүгжэлтын таһаг обкомой штатна хүдэлмэрилэгшэдтэй тоодо ороногүй. Бидэ таһагай ажадын абуулгаһаа ороһон мүнгэ зөөрин ашаар байхобди.

Таһагай обкомтой мүнгэн хангай талаар харилсануудай асуудал юрэ бусаар шийдхэгдээ. Бидэ обкомой дотаци дээрэ хүдэлнэбди (13 һарын туршада манда 83 мянган түхэрнэ һомолоо). Гэхэ зуура, таһагай ажал абуулгаһаа ороһон олзо обкомой тоосоондо орохо. Жэлэй эсстэ обкомой бюрагой шийдхэрнэй өһөөр манай худалжэ олоһон мүнгэ зөөриһе 1991 ондо хэрэглэгдэжэ, удаадахи дотаци таһагта үгтэхэ.

Таһагай штадта юрист, экономист, бухгалтер, инженер-программист ороно. Тинмэһээ нмэ мэргэжлэтэй хүнүүд залуушуулай ажадын тоосооной бүхэ бүрдэлнүүдтэ консультационно алба байгуулаха арга манда олоно.

Таһагай ажал абуулга хоер шэлгэлээр бээлүүлэгдэхэ. Нэгдэхинь гэхэбл, комсомолой хүдэлмэри гэхэ гү, али бин байһан ажадын бүрдэлнүүдтэ.

тэ, шмээр байгуулагдаһан бүрдэлнүүдтэ туһаламжа хүргэлгэ. Бидэ адли тэгшээр харилсан ажаллалгын жаме өһөнүүд дээрһээ харилсаагаа байгуулхаар хараһанбди. Бидэ адли тэгшэ эрхтэйгээр, өшөө үрэтэйгээр хоорондоо харилсан ажаллахаар гэжэ дэбтэн хэлэхэ байнаб. Тинмэһээ бидэ нотагай организацин эдэхин үүсхэлдэ огтошье һаалта хэхэгүбди, тэдэнэй ажал абуулгыг зүб мурөөр шэлгүүлэхэ гэжэ оролдхобди. Гэхэ зуура, гансал хайн дураараа харилсан ажаллахабди.

Таһаг залуушуулай ажадын тоосоонуудтэй бүрдэлнүүдтэй ажадын тоосооной ажал абуулга хинан шалгаха, Эндэ гансал хинан шалгалга, туһаламжа хүргэгдэхэ. Залуушуулай ажадын тоосоонуудтэй бүрдэлнүүдтэй мүнгэнэй талаар элдэб хэзэгай абадалнууд гаргалдаг байна. Тинмэһээ дүй дүршэлтэй мэргэжлэтдэ туһаламжа хүргэжэ, ажал абуулгыг шалгажа байха бшуу.

Бидэ демократическэ органо — залуушуулай түбүүдэй болон бусад бүрдэлнүүдтэй директорнуудтэй Соведай туһаламжаар координационно хүдэлмэри бээлүүлэхэ хүсэлтэйбди. Совет сэг үргэлжын орган байха магад. Тэрэ өшөө үрэтэйгээр харилсан ажаллаха арга олгохо. Тингэбл, түб гү, али бүрдэл бүхэн өөрын «хелосипеда» зохиохо гэжэ оролдхогүй, харин хамтынгаа хүсөөр хүдэлхэ гэжэ оролдохо.

Бидэ залуушуулай түбүүдые нормативна актуудаар бүхэ орон сооноо сугларһан эрдэм техникын, мэ-

дээсэлэй соносолоор хангахаар түгэс бэлэнбди.

Залуушууны хүдэлжэ хургаха гэжэ гол зорилгонуудтэй нэгэн болохо. Мүнөө дээрээ «залуу коммерсантнуудай хургуули» гэжэ условноор нэрлэгдэһэн хургуулиһе байгуулжа болохобди.

Таһагай хүдэлмэрини хоердох шэлгэл гэхэдэ, коммерческэ ажал абуулгадаха. Маанадтай харилсан ажалладаг ФМИ-һээ гадна, гурбан бүрдэл байгуулаабди.

Үзэл бодолнуудые бээлүүлдэг түб нилээд үргэн нмэ шэлгэлнүүдтэй: тодорхой предприяти байгуулгаһаа ажиллээд, турнэмдэ, компьютеризаци гэхэ мэтэдэ хабвадалсалга хүртээрөө.

Кафе-клубай бааза дээрэ байгуулагдаһан үйлдбэрини сүлөөтэй сөгье үнгэргэдэг «Лабиринта» гэхэн түб өмөрхэ газар мэтээр ханаһан байгаабди. Тэндэ видеосалон, игротекэ, багахан библиотекэ, зал байха. Эндэ залуушуу сугларжа, үгэ булалдаһан клубой, хунгалшадый гордотской клубай заседанинуудые үнгэргэхэ аргатай болохо нэн. Гэр бин, харин тэрэниие түхээрхэ хэрэгтэй.

Соносхол-мэдээсэлэй агентствэ. Тэрэ соносхоллой материалнуудые, хэлбэлзэй элдэб продукци (альбомууд, букледүүд гэхэ мэтэ), олошоруулыг дурдахана. Мүн видеопродукци бэлдэдэг байха.

Энэмнай зогсоһон байгууламжа бэээ, харин хубилжа магад. Залуушуу үдэр бүхэндэ элдэб дурдахалнуудтайгаар ерэнэ. Ямар нэгэ дурдахалай хайшаагдаа һээнэ, шэлэжэ

абаад, бин байһан ажадын тоосооной бүрдэлнүүдтэ дурдахдагбди.

Экономическэ хүгжэлтын таһагы байгуулһанай ашаар областной организаци ВЛКСМ-эй ЦК-гай үгэдэг дотацине хороохо аргатай болохо. Үнгэргэжэ жэлдэ бидэ ЦК-һаа 950 мянган түхэриг абаа һэмди. Энэмнай нилээд өхэ мүнгэн болоно. Хэрбээ мөөнөды ажадын тоосоондо оруулаа һаань, багсаамжалан абахада, эдэ шэнэ мүнгэн манда хүрэхэгүй. Энэһэндэл бэлдэхэ хэрэгтэй.

Ажадын тоосооной ажал абуулга, өөрын материална бааза хүгжөөнгүйгөөр бидэ савшадаа байжа шадахагүйбди. ЦК-гай дотаци болуулан дээрһээ бэээ. Мүнөө бидэ социалист мурсыг үнгэргэхэ болоходоо (шангуудые худалдажа абаха, грамотануудые абаха хэрэгтэй болодог), Агропром, Минторг гэхэ мэтэ эмхинуудтэ өшөө, мүнгэ гүйха баатай болодогбди. Хэды болотор гүйраншалха өһөтэй болонобиди!

Комсомол залуушуулай эрилтэнүүдые хамгаалха, материална туһаламжа хүргэхэ эрэгтэй. Тинхэдээ тэрэнээ мүнгэ зөөри хэрэгтэй бшуу.

Хэрбээ харилсан ажаллалгын эрхэ байдалай үндһөөр залуушуулай ажадын тоосоонуудтэй бүрдэлнүүдтэй хүсэл оролдолгыг нэгдүүлээд байбал, хожомоо бидэ залуушуулай коммерческэ банк байгуулаха аргатай болохобди гэжэ найданаб.

Юрий ВОВК,
ВЛКСМ-эй обкомой экономическэ хүгжэлтын таһагы даагша-секретарь.

Областной конференциин ендэртэ

ТААНАД ТУҢАЛХА ГҮТ?

ЗАЛУУ, КОМСОМОЛ ХҮБҮҮН ГЕОРГИЙ ВОЛОСАТОВ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ ОРОСОГҮЙ ЭДИРШҮҮЛГЭ СҮЛУУЛААД ХҮМҮҮЖҮҮЛНЭ

«БИ, Волосатов Георгий Валерьевич, арбен таба ханаһаа хүүгэдтэй хүдэлнэб. Армид албаа үнгэргэжэ байха үедэмни, минни хүмүүжүүлгэдэ оросогүй хүүгэдтэй нэгэн бэээ хороожорхоо нэн. Эдир залууһан, олон юумэ мэдэхгүй дээрһээ түрмэдэ орохооо байһан хоердох хүбүүемни бү булажа өһт, бидэ тэрэниие заһан хүмүүжүүлэхэбди...»

Эдэмнай нарин сэмбын комбинэдай микрорайонхой нинтин тренерһээ Бурядайд АССР-эй Верхний сүүдтэй элэгдэһэн гүйлгөөһаа абтаһан мурнууд болоно (тэрэнэй гүйлгэ хангагдаһан байна). Хүмүүжүүлгэдэ оросогүй хүбүүдтэ бүхэ анхаралаа хандуулдаг хүн тухай хоёртэй расказые манай уншагшад ханаһа өһөтэй. Эдэхин үүсхэлтэй комсомолс тухай хоёртэдөөндэ тэрэнэй зуура, би баарланашьегүйб, сэххэлээ ханнашьегүйб. Георгий Волосатовтай таниһанһан сөгөөмни хойшо хоер һара үнгэрөө...

Улаан-Удын И. Кузнецова редакцияда нмэ бээлгэ элгээгээ: «Манай гордотой нмэ гайтамшаг хүнэй ажаһуухадонь, хэды гоёб даа. Би Георгий Волосатов болон тэрэнэй хүмүүжүүлгэдэ тухай өхэ юумэ мэдэхэ абаха хүсэлтэйб. Тэрэнэй жэшээе даган дуурагшад бин гэжэ гүйб.

Хуулин мурнуудтэй дөшөрөмдүүлэн, формальна бээл нэгдэлнүүдтэй гэшүүдтэй ажабалтай холбоотой удаадахи хуулаһа нээжэ баатай болохоний. Хуули үедэ тэдэн тухай олон юумэ бодохо үзэһэн аад, тэдэниие байлхыг өйлөдөггүй байнабди. Гэхэ зуура, нмэа гүйсөөгүй хүүгэдтэй дунда гэмтэ ябадалай ургэжэ байһан туһаа хүнүүд тон хэсэр ханагаа зобон, республика дотор залуушуулые

хүмүүжүүлхын түлөө хэн харуусадаг бэ гэжэ һонирхон асууна.

Мүнөө дээрээ Георгий гансаар шахуу энэ ажал хэрэг эрхилнэ. Нарин сэмбын комбинет дээрэ тэрэнэй жэшээе даган дуураха хүнүүд угы. Тэрэнэй энэ эрхилжэ байһан хэрэгые ойлгодог, дэмжэдэг, зүбшл, зөөбэри үгэдэг байһан аад, тэрэнээд байлхыг өхөөр туһалдаггүй байна...

— Хүндэ ашаа бээдэ даажа абаһан гэжэ заримашуул хэлсэдэг. Ашагаа нэгэ бага хүнээрүүлжэ һаамни, харин таанад зарим хубиһынь дэжа абаха гүйб — гэжэ Георгий асууба. Ханаһан нэгэл нмэ ханамжтай байһанаа мартагуй өһөтэй: хүүгэдтээ ордонуудые бариха үгээдэмнай, тэдэ тиншэ абадаг болохо. Бабушкинай үйлсөөр гордотой пионернуудтэй ордон баригдаа бшуу. Эгөөр хүбүнтэй хүүртгүүдые үлдөөд абаһан хүүгэд тиншэ ошохо дуратай байдаггүй. Нэгтэ бидэ тиншэ ошоод туршма гэжэ бодобди. Хүбүүдтэ элдэб кружокуудтэй танилсуулаха хүсэлтэй байгааб.

Түрүүшээр тэдэнэртэ — бүхэ юмнэй хайшаагдаа, анхаралынь татаа. Зүгөөр Пионернуудтэй ордондоо худалмэрин үдэр дүүрэхэ дүтэлбэ. Тинмэһээ хүүгэдтэй сэнгэлгэнүүд дүүрэхэ гэжэ вахтер хануулаб.

Минни хүүгэдтэ элдэб хизаар һаалта элдэг байна гэжэ би ойлгоо һэм. Кружокууд хашуулнуудтэй расписаниин өһөөр үнгэргэдэ. Вахтершье баһал нмэ гурим дүрим баримтдаг байна.

Нинтин тренер Георгий Волосатов футболдо дуратайшуулай хоер бүлэгтэ хэзээлнүүдтэй үнгэргэдэг. Мүнөө хэзээлнүүд нарин сэмбын комбинэдай спортниа зал соо үнгэрнэ. Наһа гүйсөөгүй хүү-

гэдэй гүйлгәнүүд хангагдаа, үхбүүдшье урматой абаһа. 35-дахин хургуулин 7-дохин «а» классай хурагшад Вася Столяров, Сережа Баженов, Наташа Попова энээн тухай ингэжэ хэлсэдэг: «Гоша һонирхонтойгоор ажал хэрэгүүдые эрхилдэг. Тэрэ маанадые ойлгодог, манда дуратай юм». Багсадыгшье футболлой хэсхэлнүүдтэ ябаха дуратай. Гоша тэдэниие дэмжэдэг.

Бэлгитэй бэрхэ хүүгэдтэ секцидэ ябахынь бидэ уридагбди. Өөрынгөө хаба шадлаа найдадаггүй хүүгэд яаха өһөтэй болонобди? Гоша нмэшье үхбүүдтэ туһалдаг. Юундэб гэхэдэ, өөрыг үйлсын хатуу шэрүүн хургуули гаталһан байна бшуу. Энээн тухайгаа тэрэ ингэжэ дурдан ханадаг: «Бидэ хэхэ юмээс олохо ядаад, нмэшье тиншээ зайгуулан абадаг, рогаткануудаар шэлнүүдые тэхэ харбедаг һэмди». Тэрэ үедэ, Павловтай үйлсөөр оршоһон ори ганса стадионхой байрада гэр барижархоо юм. Хүбүүд һонюушье — һүбэлгэн, хулиган аяг аша гаргаад абаха дуратай байдаг. Тэдэ һаа амар хуураад, тойроод боломж байһан үйлэ хэрэгые хараха өргөгүй, бүхэ юмэндэ оролсохо дуратай байдаг.

Орьелон бусалжа байһан хаба шадлаа хэрэглэхэ газараа олодоггүй, хургуулида нмэрхүүд хүүбүүдтэ багшанер байлхыг өхөөр найдадаггүй. Намтайшье нмэ ушар болоһон юм. Долоодохи класса хуража байхадаа, хайнаар хуража, суг хурадаг нүхдөө гайхуулахэ хүсэлтэй байһамни, багшанер намые ойлгоогүй юм. Энэһэнээ уламжалан, өрсалдаанууд гаража, педсоветтэй илалтаар түгсөө бэлэй. Столярнуудтэй бүлэгтэй мастер Александр Михайлович Костиковтой 13-дахин СПТУ-да уулза-

һандаа тон өхэ баяр хүргэдэгбди. Өөрынгөө ороо зам дээрэ энэрхы сэххэлтэй хүнүүдтэй уулзаһан үхбүүн зол жөргөлтэй байдаг. Тэрэ үедэ хоер нмэ хайхан сэххэлтэй хүнүүд намда анхаралаа хандуулаа юм. Мүнөө үйлсөөр зайгуулажа абадаг хүбүүдтэй хажуугаар минн гаража шаддаггүйбди.

Георгий Волосатов хүбүүдтэ спортниа одонуудые хүмүүжүүлэхэ зорилго урдаа табиһагүй. Тэдэнэй хамта сугларжа, спорт эрхилхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанда тэрэ баярладаг.

Үйлсөөр зайгуулдаг, эндэ гэндэ углуу шанаада суглардаг, хүнэй үгэ дууладаггүй, бүдүүлгэ абари зөнтэй хүбүүдтэ Гоша суглуулдаг ха юм.

— Георгий, шн юундэ хүбүүдтэйгээ хойноһоо харууһангүйбди? Удаахгүй спортзал тэдэ урбалдулжархандаа болохонь, — гэжэ — тренерүүд гэмэрэлдэдэг.

— Бидэ хүбүүдтэй хулиган аяг аша гаргахадань, тэсэхэ аргамнай һаа, — гэжэ нинтин тренерүүдтэ ханадаг.

Комбинэдай профком баһал дураа гутанхай. Гоша өөрыгөө хүмүүжээлнүүдые дурэ зоргондонь тебика, диклэхээ болиһонхой гэжэ тэдэ ханадаг ха. Бодото дээрээ эдэ «ээрлиг» хүбүүд гансал тэрэнээд үнэтэй, сэнтэй байдаг. Тэрэ үнэн зүрхэниһе хүбүүдтэй түлөө оролдодог. Георгий Волосатовтэй хоёртэ нмэ нмэ ушар тухай дурдан ханаба: «Нэгэ хандарэй үедэ аха наһанай минни хүбүүд архиханиие уугаад, һүрээөөрөө минни подвезд руу орожо өрбэз гэжээ. Подвезд соо шорой шохой хаяжа, тамн татажа бузарлаа, ханануудта элдэб юмэнуудые бээжэрхөө нэн. Гэртээ ерэхэдэмни,

хүршэнэрини ингэжэ дураа гутан байба: «Тэдэнэйгээ түлөө шн өөрөөл арилгаха болоош».

Энэһэй хуулаар хүбүүдтэй уулзабаб. Би аба аниргүй байһаб. Сашка намда дүтэлэн өрөөд, ингэжэ хэлсэдэг: «Гоша, бидэ арилгахобди». Сэхынь хэлэхэдэ, би тэрэнээд этигээгүй нэм. Тэнад юун гэжэ һанаха байнат? Нэгдэхэ дахварһаа табдаахн дахар хүртээр подвезд соохиине угаажархоо.

Хоердохөө бээххэдээ, тэдэ нэртэ бүри хэсэр этигэдэг болооб гэжэ хэлэхэ байнаб. Залуу хүнүүд Гошы наадлан ингэжэ хэлсэдэг байха юм: «Шн түлөөһэгүйгөөр өөрынгөө сэгье тэдэнэртэй үнгэргэхэ хүсэлтэй байна гэжээ гүйб».

Манай газетын уншагшадтэ тодорхой харюу үгтэбэгүй ха. Тэрэниие гансал формальна бээл нэгдэлэй гэшүүд мэдэхэ. А. Вакуненко, О. Лоскутников, С. Семенов, О. Иванов гэгшэд бодолгото болонгүйгөөр ингэжэ хэлсэдэг: «Бидэ Георгийтой үгээ ойлголсодобди».

— Шэнэ жэлэй һуни ДНД-дэ ороод, Георгий ингэжэ асууба: Минни хүбүүдтэ хэн нэгэн баригдаа гүй? — Нэгэшье хүбүүн баригдаагүй гэжэ элирүүлэгдэб.

Тинхэдээ хүбүүд өөрынгөө ударидагшье аягүй байдалда оруулбагүй гэжээ. Гоша найдамагшээр ингэжэ мэдүүлнэ: «Хүбүүдтэ зулгы зонхдоор хандажа, бүхэ юумые сэхэ руунь хэлэхэдэ дуратай байдаг. Тэдэниие залан заһажа, зүб замда оруулхын түлөө бүхэ хүсөөрөө оролдохобди».

Георгий Валерьевич Волосатов хуулулин 26-дахин округһоо — Октябрьскэ районно Соведай депутатад өөрынгөө кандидататура дэбжүүлээ (тэрэнэй формальна бээл нэгдэлэй гэшүүдтэй ажаһуудаг газар).

Эгээлэй юрын фермэ

СЭХИЕНЬ хэлэхэд, эгээлэй юрын эрхэ байдалда хүдэлдэг, эгээлэй юрын комсомол-залуушуулай коллектив, эгээлэй юрын фермэ тухай хонирхолтой юу бэшэхэ байһан тухайгаз мэдэнгүйб. Эндэ арендэшье, кооператившье, тэжээл тооложо гаргахын тула ЭВМ-шье үгы бшуу.

Юрз бусын ямар ушар болооб гэхэдэ, Эрхирэгэй совхозой 1-дэхи хүнэй фермэ дээрэ дүрбэн жэлэй туршада хү хаалинын хоёр дохинаар ургээ. Өөһэдөөшье сасуулгад туршагы: хэрбээ 1986 ондо үнээн бүринөө 1427 килограмм хү хааһан хаа, 1989 ондо 2731 килограмм хүн хаагдаа. Жэл ошохо тудам энэ тоо удаа дараалан дээшэлнэ, сасууаа он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри ургаһаар зондаа. Эндэ ямар шалтагаан бинб!

1986 ондо фермэ шэнэ хү-тэлбэрлэгшэтэй болобо. Тэрэ совхозой директортэй хамта дары түргэн бэлүүлэгдэхэ хэмжээ абуулгануудыа баталан абаба. Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн хаража үзэгдөөд, фермые хэлыбэн шэнэлхын тула 50 мянган түхэриг номологдобо.

Энээнэй эсэстэ фермэ дээрэ столово, улаан булан, физиокабинет, амарха газар, душ, сауна бии болобо. Тингээд Татьяна болон Дамдин-Цырен Доржиевтан, Баярма Баяндугаа болон бусад түрүүшын гурба мянгатанай тоодо оробо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ фермэ дээрэ залуушуул хүдэлхэ дуратай болонхой. Эндэ юун залуушуулай анхарал татенэб? Эндэ хүдэлдэг хүнүүд хаалишадаһаа, слесарьнүүдхээ эхилээд, лаборант хүрэтэрээ 300-гаад түхэриг салин хүлһэ абадаг. Эдэмнэй бултадаа продукциян түгэсхэлэй үрэ дүн-гүүдээр салин хүлһэ абадаг байна.

Продукциян түгэсхэлэй дүн 945 тонно хүн болоно. Фермынхид жэл соо эды шэнээн хү хааже, Улаан-Үдэ хото эльгээ бшуу.

Сэхыень хэлэхэдэ, Эрхирэгэй совхоз 1989 оной туршада дотацине хараада абалсан, миллион түхэригэй олзо оруулаа.

25 наһатай Гүнсэн Дашидоржиева фермэ дээрэ хүдэлхэ дуратай. Оёдолшон-мотористын мэргэжэлтэй, «Туяана» нэгдэлдэ хүдэлжэ, дүршэлтэй болоһон байгаашье һаа, Гүнсэн түрэл тосхоноо бусаа һэн. Тэрээндэ хоолоншоог үнээдэй бүлэгы даалгажа үгэбэ. Хэды хүшэр хүндэ байгаашье һаань, басаган түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргээ. Магад, гурба мянгатанай тоодо ородог залуушуулай хүргэн хүмүүжүүлэгшэ Гүнсэнэй эхэ Мэри Самбуева Дашидоржиева эндэ горитойхон үүргэ дүүргэжэ болоо. Тэрэ басагаандаа туһалангүй яахоб даа.

Һаалишан Байр Раднеев фермэгүйгөөр ажаһуужа шадахаа болинохой.

— Жолоошоной мэргэжэлтэй байһан аад, һаалишанай ажалда дурлаагүй һаа, юһэн жэл соо огтошье эндэ хүдэлхэгүй һэм...

Комсомол-залуушуулай коллективэй хүдэлмэридэ нимэ дутагдал бии. Минин хөөрэлдэлтэй залуу хүн бүхэн «Сезонной шанде» танай КМК хэбөө-далсадаг гү гэхэн асуудалда гэржисажа шадабгүй. Урдынтэй жэлдэ туйлаһан дүнүүдээ гэдэ мэдэхгүй байшоо.

Бүхы һайн эхилэлтэ дээрэ-һаа үгтэлэ, фермэ дээрэ байһан гүн шүрээ мэтэ бүхы ажал гэдэн байна гэжэ һанаа һэм. Мүнөө үлдэ гансал гүйсэдэлтэ-шад һайн гэжэ тоологдодог болоһон гү!

Е. СЛУГИНОВА.

ДЕЛЕГАТ
Хэрбээ политикые мэргэжэл гэжэ тоолохо болоо һаамнай, Вячеслав Бадмаев политик бэшэ юм. Тэрэ өөрөөшье политик бэшэб гэжэ тоолодог. Гэбэшье тэрэ энэ «тушаалдаа» хүдэлжэ, тэрээнэй амтынь нилээд горитойгоор үзэхэн байха.

Баргажанай районой Уланай колхоздо тэрэ хоёр жэлэй туршада [85 онһоо 87 он хүртэр] комсомолой комитетэй сүлөөлэгдэхэн секретарь ябаа. Мүнөө тэрэ энэл колхоздоо онһон һаамай оператораар хүдэлнэ. Тингээд энэл мэргэжэлдэ таараха хүн байгааб гэжэ тэрэ бээе тоолоно. Харин секретаряар хүдэлжэ байхадаа, тэрэ залуушуулай сүлөөтэй сагые эмхидхэлгэ хүдэлмэрингөө гол шэглэл болгодог һэн. Мүнөө тэрэ баһа нимэрхүү һанамжатай байһан зандаа. Тини тэрэ областной тоосоото-хунгалтын XXXIV конференцидэ Баргажанай районно комсомолой организациһаа делегадаар хунгагдаад байхадаа, баһал залуушуулай сүлөөтэй сэг эмхидхэлгэ программнгаа үндэһэн болгожо абаһан хүнүүдые дэмжэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

НАНАМЖА

Бидэ оройдоол түлбэри үгэгшэдбди

Комсомолһоо салин хүлһэ абадаг хүнүүд, лэ гол түлэб комсомолой ажал хэдэг гэжэ юуса бэшэ. Харин гэшүүдэйл түлбэри жиирэй гэшүүд түлэдэг. Тэдэ ямаршы зорилгогүй, эрхизүүдгүй, уялгануудгүй, комсомолой ажал хэрэгүүдээр хонирходоогүй. Олонхи ушарта тэдэ гэшүүдэй түлбэри сүглүүлхадань гү, али ямар нэгэ суглаанда намнахадань шархуугаар ошодог.

Манай залуушуул һуурижаһан газарһаа, үндэһэ аһанһаа, наһанһаа дундадангүйгөөр нэгэл эрилтэнүүдтэй, һанамжануудтай, этигэл бодолтой байха гэжэ юүндэ-шьеб тоолодог. Энээнһээ улам-жалан, хаа хаанагүй ВЛКСМ-эй гэшүүдхээ олоороо гаража, формальна бэшэ бүлэглэлнүүд олоор мүнделнэ. Иимэ байдлаһаа элээр гарахаб гэхэдэ, залуушуулай альтернатива, хонирхолтой талаар организацинуудыа байгуулха хэрэгтэй. Комсомол аха нүхэр байһан тула түрүүшын үедэ тэдэнэй ажал абуулга нэгэдүүлэн шэглүүлдэг, һүүлээрнэ адли эрхэнүүдтэй организацинууд болоод, харилсан ажаллахадэ, мурсысхэдэ яаха һэм. Үнэхөөрөө комсомол залуушуулай түлөө һанаагаа зободог байгаа һаа, бүхы хүсөөрөө оролдожо, залуу хүнүүдэй һанаандаа тавраһан ажал олоходо, ондоо нэрэ хүндэтэй организацинуудыа байгуулхадэ туһалха гэжэ һанаа байһаб.

Д. БАТОНОВ,
ВСТИ-гэй студент.

ДЕЛЕГАТ

НАНАМЖА

Бэлэдхэлэй түлөө харюусаха

Кадрова сэрэгэй албатан байһан хадаа би армийн албанда залуушуулыа бэлдэхэ тухай һанаагаа зобоноб. Мүнөө армидэ орео хүбүүд, бэээр һула, ухаан бодолой хүгжэлтын талаар гэгдэнги, наркоманууд, токсикоманууд, ердэг болонхой бшуу. Олохон хүбүүд турингта бээшье үргэжэ шададаггүй. Иимэл хүбүүдтэ бидэ ээбсэг найданабди.

Афганистан маңда нилээд хүшэр хургаал болоо. Хэды олон залуу хүбүүднэй душмануудта алуулааб даа. Мүнөө дээрээ гүрэнэй, армийн байһан сагта энээнһээ эгээл ехэ хургаал абаха зэргэтэйбди.

Предприятинууд болон эмхинуудэй ажахын тоосоондо орожо эхилхэнтэй дашарамдуулан, бүхы юүмэндэ нарин нягтаар алмалта хэгдэнэ. Олонхи ушарта алмажын аргагүй газарта алмажа эхилдэгбди. Олохон хэмжээ шухала абуулганууд мүнөө өһын тэдцдэ үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, тэдэ гэбэл, ГТО-гсй нормонуудыа тушаалга гү, али сэрэгэй эхнэгтэй «Орленок», «Зарница» гэхэн нааданууд болоно. Эдэ өөһэдэнтөө зорилгонуудыа бэлүүлжэ шадахаа болинохой. Мүнөө залуушуулай дунда зүүн зүгэй арадуудай барилдаанай секцинууд, атлетическэ клубууд тон ехээр һайшаагдаа. Тэдэниие хүгжөөлгэдэ алибаа туһаламжа хүргэхэ гэжэ шухала гэжэ тоолохо байнаб.

Албанда татагдаха, татагдаһан залуушуул гол түлэб ВЛКСМ-эй гэшүүд байдаг. Өөрын ээлжэндэ комсомолой организацинууд хуралсалай заведеннүүдтэй, хуруулинуудтай, ДОСААФ-ай комитетүүдтэй болон военкомадуудтай хамта армидэ залуушуулыа бэлдэхын түлөө харюусаха зэргэтэй.

Б. ДАМДИНОВ,
дайнай болон ажалай ветеран.

Комсомолой ерээдүй

ЕЛЕНА БУТОРИНА Кабанский районной Селенгинск поселогой 22-дохи СПТУ-гэй комсомолой комитетэй секретаряар хоёрдохи жэлэе хүдэлжэ байна.

— Лена, шиний ажалай эгээл хүшэрын юун бэ?

— Минин нүхэд комсомолшууд намдал адлирхүү байгаа өһотой. Залуушуулда сог зали бадаруулханы, ажал хэрэгүүдээр хонирхуулханы хүшэр байдаг. Бултадаа үнгэрхэн жэлнүүдэй хоолон хэмжээ абуулгануудай ашаанһаа үшөөл мултраадуйдби. Залуушуул комсомолой комитетдэ ердэггүй, харин комитет өөрөө табихан зорилгонуудаа шиндхэхэ баатай болоно. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэбхитэд комсомолой ажал хэрэгүүдыа бэлүүлнэ. Хоолон гоо гоо үгэнүүдхээ халаха хэрэгтэй гэжэ би һанаха байһаб. Тингээл залуушуулай хонирхол татажа болохобди. Һаянай элидхэлнүүдтэй заседанинуудай орондо, «түхэрээн столнуудыа» үнгэргэжэ, үгэ булалдаануудыа үүсхэнэбди. Энэ хонирхолтойшые, ашатай туһатайшые байна.

Хуули эбдэхэ абадалтай эрид тэмсэхэ гэжэ манай комсомолой шухала зорилго болоно. Манай поселок энэ талаар хүшэр байдалтай, СПТУ-гэй олохон хурагшад хуули эбдэдэг байна. Училищидэ хурадаг хурагшад гурим журамгүй, тэдэнэртэй эршэмтэйгээр хүдэлмэри абуулха шухала.

— Лена, ши мэргэжэлээрээ лаборант байнаш. Хожомоо энэ ажалдаа орохо гүш, али комсомолдо хүдэлхэ хүсэлтэй гүш?

— Комсомолдо хүдэлхэдэ намда һайшаагдадаг, комсомол хожомоо һайн болохо гэжэ би найданаб.

6-дохи хууд

«АЛТАРГАНЫН» БИБЛИОТЕЧКЭ

(Түгсэх. Эхнийх 3-дахь нөмөрт)

Хаанайда арай хүрөөгүй ябахаа моринийн хэлбэс:

— Зай, бид тэр олон зоной суглархан газарта ошоод яахмалтай. Тэр урда хада дээрэн гараад байхад. Мориний урилдаан болоходоо түрүүлш морин тэрээ тэндэ, нилсэн холо ошоон хойно намдаа дуулгаарай. Бид хурдан мориний хойнооо гүйгөөшье наа, хэзээшье түрүүлээд. Түрүүлээд, урдны ябажа абахадаа хаанай хүүхэн алтан боолтоо урдаааши шэдээ. Тинхэдэнь буруу талаараа харбад гэзэй. Тинхэдэши тэрэ алтан боолтооши гарташи орохол байха.

— Тинхэдэ хаанай хүүхэндэ дүтэлж эрхэдэнь алтан боолтоо урдаааши шэдээ. Бага хүүбүүн буруу талаараа харбад гэжэ, алтан боолтынь гартаа эхэ бүхөөр ахад, балгаандаа хүрээтэр харайлжаа эрбэ. Балгаандаа эрбэд, алтан боолтоо хадагалаад, моринийнгоо эмээл, хэвэрлэнь абаад, үмдэжэ ябахан хубсаага тайлажа хадагалаад, морео уһанай, тунгалакта, ногооной хэрюндэ абаашажа табиба.

Тинхэдэ бага хүүбүүн муухан хубсаагаар хоер ахындаа эрбэд, хоер ахааа асууба:

— Зай, ямар найр болобо, хэний морин түрүүлбэ?

Хоер аханарын хэлэндэ:

— Хэньшье гэжэ танибагүйбди, тэрэ суглархан зоной дунда тинхэ моритой, тинхэ хүншье харагдаагүй нэн. Урилдажа, абахадаа нэгэ эхэ найхан моритой, гоо хубсаатай, эхэ найхан эрэ түрүүлжэ гарашоо. Мориний түргэндэ хэньшье гэжэ танихын аргагүй байшообди.

— Зай, үглөөдэр баһа ямар найр болохо юм?

— Баһал морид урилдахал гэлсэнэ бэлэй.

Бага хүүбүүн тэрэ уруу байһан ахы шанигын овор шөбхэжэ эдээд гаража ошобо.

Үглөөдэринь бага хүүбүүн баһа түхээрбэ. Дунда хүүбүүндэ гэжэ эрхэндэ моринийнгоо хэвэрлэнь абаад, гурба хурылба. Морин хаража эрбэ. Тэрэ моринийнгоо хэвэрлэнь, эмээлэнь, хударгынь түхээрээд, асарһан хубсааһынь үмдөөд хүүбүүн баһа хаанайда ошобо. Хаанайдаа арай хүрөөгүй абаад, моринийн хэлбэс:

— Зай, тэрэ олон зоной дунда ошоод яахмалтай даа. Тэрэ хойто хада дээрэн гараад байади, тинхэдэр байтар морид урилдаад гаража эрбэ. Түрүүлш мориний тэрээ тэндэ ошоод, шондонь, ши намда дуулгаарай. Хэзээшье бидэ тэдэнике хүсэжэ, түрүүлхэбди. Түрүүлээд гарахадаа хаанай хүүхэн алтан боолтоо урдаааши шэдээ, тинхэдэнь ши буруу талаараа тодожо, эхэ наринаар абажа гараарай.

— Тинхэдэр байтар түрүүлш морин тэрээ тэндэ хүрбэ гэжэ хүүбүүн мориндоо дуулгаба. Дуулган сасууны моринь бээшье барижа абаарай гэжэ хэлээд, балхин мэтэ хиндэжэ, хурдан моридуудай хажуугаар бултынь даража гараад, хаанай хүүхэндэ хүрэхын тэндэ хаанай басаган алтан боолтоо урдаааши шэдээ гэжэ. Хүүбүүн тэрэ боолтынь мориний түргэн дунда гартаа адхажа, балгаандаа хүрээтэр харайлжаа эрбэ.

Балгаандаа эрбэ, алтан боолтоо, үмдэжэ ябаһан хубсаага хадагалаад, моринийнгоо эмээл, хэвэрлэнь, хударгынь абажа, балгаандаа хээд, морео уһанай тунгалакта, ногооной хэрюндэ абаашажа табиба. Түүнэй түрүүлжэ хоер ахындаа ошоожо асууба:

— Зай, ямар найр зугаа болобо, хэний морин мүнөөдэр түрүүлбэ, али баһа тэрэ үсэглэдэрий хүн түрүүлбэ гү?

Тинхэдэнь хоер ахын хэлбэс:

— Угы, үсэглэдэрийнхэй хүн арайл бэшэ аа гү, моринийнхэ бэшэ хэбэртэй, өөрөөшье арай бэшэ шэнги, нэгэл аргагүй гоо байхан эрэ, моринийнхэ ушаргүй гоо байхан, нэгэл тинхэ хүн түрүүлжэ гараа. Мориний хурданда танихышье аргагүй нэн, ха-

жуугаарнай шурд гэжэ хэрэйлжэ гареа нэн.

Бага хүүбүүн баһа асууба:

— Зай, үглөөдэр ямар найр болохо юм бэ, али баһал морин урилдаа гү, али ондоо найр болохо юм гү?

— Нүүлшын морид үглөөдэр урилдаад лэ дүүрэхэ юм гэлсэнэ бэлэй.

Тинхэдэ бага хүүбүүн баһал аяга шанигын овороор байһан юмэ түүжэ эдээд, гэртээ харйба. Үглөө бодоод тэрэ өөртэнь гэжэ эрхэндэ моринийнгоо хэвэрлэнь гурба хурылба. Тинхэдэнь үнөөхи морин хаража эрбэ. Хүүбүүн тэрэ моринийнгоо хэвэрлэнь, эмээлэнь, гөргөжэ, мориндоо эмээлэнь тохожо, хударгынь хударгалжа, өөрынгоо хубсааһы үмдэжэ, аргагүй гоо байхан эрэ болоод, хаанайда мордобо даа. Замдаа моринийн хэлбэс:

— Суглархан зоной дунда ошоожо яахмалтай, тэрээ тэндэ, урда хада дээрэн гараад байади. Түрүүлш мориний тэдэ холо ошоон хойно намда дуулгаарай. Түрүүлжэ урда ороод ябахадаа хаанай хүүхэн алтан боолтоо урдаааши шэдээ, тинхэдэнь тэрэ боолтынь гээнгүй, найнаар хадагалажа эрээрэйш.

Түрүүлшын мориний тэрэ аба-

хүүбүүн муухан хубсаагаар хаанайда хүрээтэр эрбэ. Хаанайда хурим найр боложо, аргагүй олон зон сугларһан байба. Хурган хүүбүүнэй түшэлгэ гэжэ хаанай түшэлгын дээдэ тээ эхэ найхан түшэлгэ байба. Хаан басагандэ хэлбэс:

— Мүнөөхи гурбан боолтооши хаанай! Хэний гарта байнаб, бэ-дэржэ оло!

Хаанай басаган боолтоо бэдрээд, хэдэн дөхөр түшэлгэнүүдэ хууһан хүнүүдэй гарнууд соотуур хаража. Дээдэ талааһынь загур халаад, доодо талааһынь хүрээтэр бэдрэжэ оложо ядаад, эхэ гайхажэ байба.

— Гурбан алтан боолтооши заа-бол эндэ сугларһан хүнүүдэй нэгэнзэйн гар соо байха өһотой. Ши заа-бол олохо өһотойш, Олоогүй болболшын тархинешин таһа сабшахаб! — гэжэ, хаан нэлмээ гаргажа, стол дээрэ табиад хууба.

Хаанай басаган аргагүй өхээр айжа, «эжэ гуйраншанай гарһаа бэшэ хүнүүдэй гарта бултанай үзбэ гэжэшэ. Энэ гуйраншанай гар сооһоо олоогүй болбол тар-хал таһа сабшуулхал болоо гэжэшэ. Энээнэй гарта үзэхэ юм бай-на» гэжэ ошоожо үзэхэдэнь, гурбан алтан боолтооши тэрэ хүүбүүнэй гарта байба. Мүнөөхи хүүбүүгэ

бусаха сэг болоо хадэ гэжэ гэр тээшээ гэхэлбэ.

Тинхэдэ ябаһаар харгы замдаа таһа тээрээд абаһан нэгэ хүн-тэй уулзаба.

— Наймаанай гү! — гэжэ асууба.

— Наймаалзадэшье яахаб, — гэжэ.

— Үнэ сэн юун бэ?

— Таһин мүнэтэ.

Тинхэдэ мүнөөхи үгытэй хүн үнэ сэн арасдангүй, ори ганса таһин мүнөө гөргөжэ үгөөд, та-хуань тээрээд саашална.

Гэртээ бусахадэнь, баабайнай улаан залаата таһа бэлэгтэй эрээ гэжэ үхбүүдэнь эхэ хүхнээ.

Тэрэ таһадаа пэшэи дороо алтайһаанай байра уургай зөһөөд, тэндэ байлгаба. Нэгтэ үглөөгүүр таһаан дуугараба. Гэртээ эзэн эх-нэрэй ошоод харан гэхэдэнь, та-хуань шулуун үндэг гаргаад дуу-гаржа хууна.

— Ямар жэгтэй таһааб! Таһа байгаад шулуугаар үндэгэлхэ, — гэжэ үбгэ һамган хоер уйдана.

— Ээ, яахаб даа! Шулуу мэрэ-жэ хууһанай туһагүй, хэрэгтэй хүн абажашье болохо, — гэжэ, үб-гэниинь тэрэ үндэгөө үбэртэлөөд, наймаашанда ошобо. Наймааша-най харан гэхэдэ, тэрэ үндэг-ниинь сула алтан байба.

— Намда худалда, намда ху-

гэжэ дуугараба, һамганай урда-һаа мэлтэһээр хараад хууна.

— Ламбагай, танай зарлигаар болог даа, — гэжэ тэрэ эхнэр аман соогоо гүбэд гэбэ.

— Зай, тинхэ наа хууһагүй.

Энээхнээ һайн гэшээр нооһынь зулгараба, нэгэшье үдэ нооһо газарта унаган дүһаангүй, галда өрүүлжэрхнэһайн хүүлдэ, махы-онь дууһан шанаад, минин урда байһан бурхнай шэрээ дээрэ шүлт уһатаһынь тобижархигтэ, — гэжэ захираад, үбэрһөөн хонло дамаарыжа гаргажа, хойшоо най-ган хууһа, номоо уншана. Хууд гэжэ лэ хонхон тогоон соо бусал-жа байһан мах шүлэи тээшэ хил-лам гэжэ хаража.

Тинхэдэ байтар таһагай мяхан шүлтэйгөөр шэрээ дээрэ таби-даба. Наймаашье зайгуул лама нэрэн тэдэгдэ өһолон, бурханда үргөөшэ болон хууһаар, таһагай мяха эльгэ бөөрһөө бэшынь хуу дууһан эдирхөөд:

— Зай даа, танай хэрэг энэ тэ-дэгдэр бүтэбэ, — гэжэ дуугараба, шамдуухан газашаа гараба.

Ламын гарахатай сасуу хоер үхбүүд гүйжэ эрбэд:

— Яагаашье хонхой лама гэ-шэб! Таһагай мяхынь дууһан эдээд тонилшобол, — гээдэн бай-хадэнь:

— Эльгэ бөөрэ табатай оеор болгон үлөөгөө бэшэ гү? Гэзар дээрэхи гансхан амтанайнга мяханһаа ама хүрэхтэй яагааб! Ехэ юмшье эхэ гэжэ баярлаха-гүй, бага юмшье бага гэжэ ша-марлахагүй юм, — гэжэ эхнэ.

— Тинхэшье гү даа, — гэжэ байгаад хоер хүүбүүдэй нэгэниинь эльгынь, нүгөөдэнь бөөрынэнь эдбэд ха.

Тэрэ үдэ мүнөөхи зайгуул ла-ма айлһаа холохон ошоод хаш-харжа байгаад нелбонго. Яашье алта мүнөөр нелбонго шадабагүй. «Байза, алтан үндэгэниинь эльгэ бөөрэдэ шэнгэшэн байба ад-тай» — гэжэ бодоод, шамдуухан гэртэ ороод: — Эндэхи эльгэ бөө-рэ хаанай! — гэжэ лама асууба.

— Табатай оеор үлөөбэ гэжэ һанаад, үхбүүдтээ абажа үгөө һэм. Яагааб! Али, — гэжэ үгытэй хүнэй һамган айлигаар асууба.

— Ээ даа! Хэрэгтэй буруута-шаба! Хоер хүүбүүнэйгээ ами һүлдэнь алдажархит! — гэжэ айлан дуугараба, тархаа адхаад, доошоо хаража, дуугай болошо-бо.

— Ай, дайда! Ламбагай, яагаа, юун болооб! Тайлбаринь хэлэ-жэ, хайраа хургыт, — гэжэ гуйна.

— Юун яар яндан нохойнууд гэшэб! Бурхан тэнгэридэ таби-һан, буянда зориулан эльгэ бөөрэ юундэ эдбэ гэшэб! Ха-раарай үзөөрэйт, хоер-гурбан хо-ноһоо хооһоор хараад хууһаа-най дуулахаб. Бурхан тэнгэридэ буруу харагдандаа үхбүүдтэй мяхан бэээрээ хин агаарта хин-дэн ошохол байха, — гэжэ.

— Ай, зайлуул! Ламбагай, аба-рал буулгыт! — гэжэ гэртээ эзэн эхнэр.

— Абарал гү? Хэрбээ хоер хо-ногой турша соо үхбүүдэйгээ эльгэ бөөрынэнь минин урда, энэ бурханай шэрээ дээрэ табижа шадаагүй наа, таанар өһэдэе бурхан тэнгэридэ буруу харуулан, аюулда, хэлэлтэдэ орохо байхат, — гэжэ, сүхалтейгаар үүдэ үрхы-нь нэшээд гарашана.

Үгытэй хүнэй һамган тинхэдэ дуулаһаар үхэдэн унашаба.

Наймаашан зайгуул ламын го-заа гарахадэнь, тэдэ хоер үх-бүүдэй нэгэниинь алтаар, нүгөө-дэнь мүнөөр нелбонго байба ха. Тэрэнике зайгуул лама харамса-раа, хороо эхээр бусалан, заал наа өөрынгоо хара хэрэгтэ бүтэ-жэ шадаха байхаб гэжэ дасан дуган тээшэ талимба.

Тэрээнһэ хойшоо хоер хонор үнгарбэ. Үхбүүдэй эльгэ бөөрэ тухай зайгуул ламадэ мэдээ оро-ногүй. Тэрэ ламын шүлээжэ ядаад, уур сүхалаар бусалжа хууһа үе-дэнь хуудаһа нэгэ гэнэн хүн ороод эрэнэ ха.

[Үргэлжэлэһын удаахы нө-мөрт].

Хулмаадай мэргэнэй одхон хүүбүүн

А. ШАДАЕВ

һан газартань дүтэлхэдэ хүүбүүн мориндоо дуулгаба. Гоо хөө хара моринийн шанаа гэгшээр барижа хуугаарай гэжэ, абаһын хурдаар абажа, бүхы хурдан мо-риндые түрүүлжэ эрбэ. Тинхэдэ эрхэдэнь хаанай басаган урда-һаань алтан боолтоо хаяжа үгэ-бэ. Хүүбүүн алтан боолтынь ба-рижа абаад, балгаандаа хүрээтэр гүйлгэжэ эрбэ. Моринийнгоо эмээл хэвэрлэнь баһа балгаан-даа хээд, алтан боолтоо хадага-лаад, морео уһанай тунгалакта, ногооной хэрюндэ абаашажа та-бияд, хоер ахындаа эрбэ.

— Зай, мүнөөдэр ямар хүнэй морин түрүүлбэ, тэрэ үсэглэдэ-рэй, үржэдэрэй түрүүлгэшэ мо-рид түрүүлэ гү, али, ондоо гү?

— Угы, үсэглэдэрийнхэй хүн бэшэл хэбэртэй, үдэр бүри ондо ондоо моритой хүнүүд шэнги, али ганса хүн аад, хубсаага нэл-гээ юм гү, али яагаа юм? Мүнөө-дэр нэгэ аргагүй найхан, хөө шэн-ги хара моритой, өөрөөшье арга-гүй ялагар салаар, хүнэй харга-жа унашахоор гоо хүн түрүүлжэ гараа. Тэрэ хаанай басаганай ху-бита заяата нүхэр болохо хүнниинь гэжэ хэлсэнэл даа, — гэбэ.

— Үглөөдэр ямар найр боло-хо юм бэ! — гэжэ асууба.

— Үглөө тэрэ хоерой хурим хэжэ, хамтарха үдэринь, эгээ нүүлшын эхэ найр болохо юм, — гэбэ.

Тинхэдэ бага хүүбүүн мүнөөхи хууһан хэбэрээ аяга шанигын оеор хамажа эдээд, гаража ошо-бо. Үглөөдэринь баһа хоер ахын-даа ошобо. Ошоходонь хоер ахан хуримда ошоһон, гэртээ үгы бай-ба.

— Хаанай басаганай түрэ найр болохо юм ха. Тэндэ ошоходон хүнэй юмэ хэжэ үгөөшьегүй ха-да талада унагаһан дүһаан юмэ байха нэн ха. Хооһо но-йтоор ябадэг хүн хадаа ошоожо, нэгтэ гэдэгтэ сэдэжа эрхэдэм яаха юм! — гэжэ бага ахынгаа һамганһаа асууба.

— Ошоходон болохо юм ааб даа, охотноо түүжэ эдижэ аба-һан шамда нэгтэшье гэдэгтэ са-дажа абахада эхэл хэрэг гэжэ, шинин охотноо түүжэ эдижэ аба-һание хүн зон мэдэггүй юм бэ-шэ, ошо, ошо, — гэбэ.

Хүүбүүн балгаандаа эрбэ, хаанай басаганай гурбан алтан боолтынь гартаа адхаад, муухай хубсаага үмдөөд, хаанайда ошо-бо.

гарһаань хүтэлжэ ошоод, гурбан алтан боолтоо хаанайнгаа урда табиба. Тэндэ сугларһан зон гуй-раншын хүн хаанай басаганай боолтоонууды хайшын гэжэ аба-ха болоо юм гэжэ, аргагүй өхээр гайхалсаба.

Хаан хэлбэс:

— Нүхэр, яагаа гэжэшэши, эрын һайн эрэ юундэ ингэжэ гуйран-шан боложо, минин дэргэдэ эр-бэ гэжэшэши? Үнэн бээ бээлжэ ерыш даа.

Хаанай тинхэдэ хэлэхэдэ ху-бүүн тэрэ бээрээ гэдэргээ бал-гаандаа гүйжэ эрбэд, гурбан хэвэрлэнь абажа хурылба. Хурыл-хадань гурбан моридын гүйлгэ-жэ эрбэ. Тэрэ гурбан моридойн-гоо эмээл, хэвэрлэнь гурба буу-ландань түгдөөр түхээрээд, өөртөө гэжэ эрхэндэ хөө хара мо-рео унаад, нүгөө хоер мориндоо хүнэй үмдэхэ хубсаануудынь ашаад, тэрэ хоер морео аргагүй найханаар гоожо, хоер тээгээ хүтлөөд, хаанайда хангиргай-янгиргай болоһоор хэрэйлжаа ошоод, яаха аргагүй гоо найхан хүүбүүн ялгаржа байба.

Хантан гэжэ хурьгэнэйгөө ошоходо аргагүй хүндэтгөөр угтажа абаба. Гурбан гоо морин уяжа, хурьгэн хүүбүүгэ хоер хуугаһаань дүнгэжэ, хаанай дээдэ тээхэ түшэлгэдэ абаашажа хуул-габа. Хурьгэн хүүбүүн болоһоор хууһа үзөөгүй хуудал дээрэ хуу-жа, хүн болоһоор эдэггүй эдэг-гээр хүндэлүүрбэ. Хүндэ амба гэжэнь хүсэд найнаар үзэжэ, ха-анай басагынь абаха болобо.

Хаан басагаа орохо гэртэйнь, эд зөөртэйнь, али бүхы юмшын бүрин бүтнээр абаашажа, байра дээрэнь табижа үгэбэ.

Тинхэдэ Хулмаадай Мэргэнэй бага хүүбүүн хаанай хурьгэн бо-ложо, эрхим жаргал эдлэжэ, хоер аханарааа зараса хээд, бага ахынгаа һамгынь һайн һанаатай, урдань хооһо ноитоор абахадаа хайрлажа, хоол хубсаага үгэдэ байһандань ажим гэжэ нэрлээд, хаанайнгаа басагантай эрхим жар-гал эдлэжэ хууба ха.

АЛТАН ҮНДЭГЭН

Урдань хада нэгэ үгытэй хүн абаа гэхэ. Тэрэ хүн хоер хүүбүү-тэй байба. Үхбүүдтээ эдэг хоол, хубсаага хунар олохон гэжэ он-доо орон нотагта ябаһана.

Тэндэ нэгэ баян айлайда олон хонор соо ажал худалмэринь хэжэ, арай шамай гэжэ табин мүн-гэ хүлһэ олобо. Орон нотагаа

далда! — гэжэ наймаашад булал-дажа, шөг шуулан болошобо. Эгээн дээдэ үнэ сэн үгэһэн най-маашанда үндэгөө худалдаад, тэ-рээгээрээ эд бараа, эдихэ хоол худалдажа абаад, ара мүртөө арай гэжэ үргэлэн гэртээ бусаба. Улаан сурба үхбүүдтээ хубса-луулаад, эдэг хоолтойхон боло-бо. Дүтэ шадар хууһан баян ай-лууд энэһай гэгтэ хаанаһаа зөө-рин олодог болобо гэжэ гайхал-сана, хүүлэй хүүлдэ таһагайнь алтаар үндэгэлдэһы нэгэ най-мааша зайгуул лама мэдэжэрхи-бэ ха.

Тэрэ лама алтаар үндэгэлдэг таһаань ямар арга мэхээр гар-гаа оруулжа эдихэмни ааб гэжэ, уураг тархингаа бусалхааа һа-натар, бодолгодо хатана. Тэрээн-һээ хойшо наймааша зайгуул ла-ма мүнөөхи үгытэй хүнэй гэртэ бин үгдэһэнь гэртэнь абадаг бо-лобо ха.

Алтан үндэгэнүүдэ наймаалаад, гэр бараагаа нэрэгээ, хүн шэн-ги хууһа саг тулажа эрбэ гү гэ-жэ тэрэ хүн бодоод, нэгэ үглөө-гүүр алтан үндэгэнүүдэ суглуу-лаад, ондоо нотагта абашаба.

Тэрэнь абахатай хамта зай-гуул лама мэдүүлснүг тэдэньдэ ошоожо, алтаар үндэгэлдэг таһа-гайнь хүзүүе хуша мушгаад аба-шаба. Нэгэ хэды болоод эрбэжэ эрхэдэнь, үгытэй хүнэй үхбүүд үхэһэн таһагаа тойроод уйла-дажа хуубад.

— Үхбүүдтэй юундэ уйла-дабаб! — гэжэ тэрэ лама хара мэ-хэтэйгээр эхэлэһы асууба.

— Таһамнай үхэшоо, — гэжэ эзэн эхнэр харюусаба, буруу тээшэ хаража, нүдэнэйгөө нел-боһо аршана.

— Зай, дэмы юмэндэ уйдаһан гашалһанай хэрэг юу байгааб. Энэ таһа шубууһааши байта-гай гэгээн гөжэ, гэгээнэр наһа барашадаг бшуу, — гэжэ хэлээд, үлэ мэдэһэ болоод хууна.

— Угы даа, таһамнай минн та-хуа бэшэ юм нэн даа. Алтаар үндэгэлжэ, манайнгаа ами хоол залгажа байһан юм, — гэжэ гэртэй эзэн эхнэр харюусаба.

— Ай, зайлуул! Тинхэ нэн гү? Юушье дуулаха, — гэжэ, наман-шалан мүргэжэ, аман соогоо гү-бэнэ, шэбэнэ, — Угы, тинхэдэ энэтнай гэгээн бурханһаа таби-лгатай, ариун шубуун байба ал-тай! Тинхэ нэн хадань би, лама гэгээн, бурханай шаби хадаа гэ-гээндэ дэгдэжэ үгэһүүб даа, —

Тамхи бү татагты!

Тамхилха гэжээ хортой гэж бүгдэд мэдэгдэв. Гэвчье тамхи татадаг хүнүүдэй тоо жэл бүхэнд өлшөржол байдаг. Илангаяа эхэнэрүүдэй ба залуушуулай дунда олон болонхой. Манай городто тамхи татахан бүхы наһанай хүнүүдье харагдбди. Тэдэ хаа хаанагүй — трамвайн ба автобусой буудалнуудта, эмхи зургаануудта ба предприятинуудта, хурагсалал заведенинуудта ба эмшэлгын зургаануудташье тамхилжа ябадаг. 300-гаад мянган тамхилжа манай городто бии гэжэ тоологдоно. Багсаамжалан тоолоходо, СССР-тэ 70 гаран миллион татадаг хүнүүд бии юм. Гэхтэй хамта, хуруулини хүүгэдэй дунда тамхи таталга дэлгэрнэ. Тээд хүүгэдэ тэ тамхи татадаг өхшүүлэй ябадал жэмэ боложо үгэдэг ха юм. Тамхиной хорон тухай би хурагшадтай ходо хоерлдоонуудыг үнгэргэдэгбди. Тинхэдэмни класс соохн 30—40 хурагшадтай оройдоо 5—8 бүлгээрнэ тамхилдаггүй гэжэ элирдэг. Хурагшад тамхи татадаг гэртэхиэйгээ хамууда байхадаа, тамхиной хорон амилха баатай болодог. Тингэжэ хүүгэдэй бээ махабадта өхэхэн хорон хүргэгдэнэ. Хүүгэд хойшодоо өөхдөөшье тамхи татажа хурашана. Никитын газарнуудта тамхилалга хоринон тухай тогтоол бии. Тээд манай республикын хүн зон тэрэниие дүүргэдэггүй байха юм. Энээнхээ гадна профсоюзайшье, нийтншье эмхинуудэй тамхилалгатай тэмсэх талаар худалмэри үнгэргэдэггүй байһаниинь халагламаар.

И. ХАЗАГАЕВА,
наркологи́ческая диспансерэй
нэргылэмжын кабинетэй врач.
РЕДАКЦИНАА: Тамхилха хаях
хүсэлтэй хүнүүдтэ доро то-
лилогдоһон мэдээлэл соо хэ-
лэгдэнэ л цн т. хамташье бо-
лохо эдэгбди.

КИНО

«ДРУЖБА»
ПОСЛЕ ВОЙНЫ — МИР — в 10,
МЕСТЬ И ЗАКОН (2 серия) — в
12, 15, 18-10, 20-50.
«РОДИНА»
СЧАСТЛИВОГО ПЛАВАНИЯ! —
в 10, 16-40, МЕСТЬ И ЗАКОН
(2 серия) — в 11-20, 20-50,
ОДИН МОМЕНТ (2 серия) — в
14, 18-10.
«ПРОГРЕСС»
Красный зал — ЛЮБИМЫЙ РАД-
ЖА — в 10, 12-40, 15-20, 18-10,
20-40. Зеленый зал — ХОН
ГИЛЬ ДОН — в 9-40, 11-30,
13-20, 15-10, 17, 19, 21.
«ЭРДЭМ»
Киноклуб «Почемучка», МУЛЬТ-
ФИЛЬМЫ — в 9-40, ДО ПЕР-
ВОЙ КРОВИ — в 11-10, 12-40,
14-20, ЭТОТ БЕЗУМНЫЙ, БЕ-
ЗУМНЫЙ, БЕЗУМНЫЙ, БЕЗУМ-
НЫЙ МИР (2 серия) — в 16,
18-30 21.

ВЛКСМ-эй Улаан-Удэйн
горком, ВЛКСМ-эй Со-
ветскэ райком «Пром-
товары» гэһэн рознич-
но-худалдаа наймаанай
нэгдэлэй ВЛКСМ-эй
комитэдэй секретарь
Марина Карасевада эсэ-
гын.
Виктор Федорович
КАРАСЕВОЙ
саргаа урид наһа бара-
һан шалтгаанаар гүнээ-
гын шаналааа мэдүүлэ.

Шинии лауреадууд, комсомол

«ВИШНЕВЫЙ САД»

ҺАНДАРГАГДАШАҢАН ПОДВАЛ СОО

ДИМИТРОВЭЙ үйлсөөр ор-
шоһон залуушуулай городской
театр-студиин соносхолнууд
Улаан-Удэйн үйлсэнуудтэ хэра-
дахаяа болишоо. Юун болоо
гээшэб гэжэ бидэ ханзагаа
зобобобди. Студиин артист-
нуудыг бидэ «молодежкин-
хид» гэжэ нэрлэдэгбди. Дими-
тровой үйлсөөр оршоһон под-
вал соо юун болооб! Подвал
гэртээл адли үинэй баригда-
һан, хуушаранхай бшуу. Под-
вал соо театр нээгдэхэ, хү-
дэлхэ гэжэ хэн ханаха байгаб.
Юрэнхидөө эндэ, клубууд,
спортивна секцинууд худалдаг
гээшэ. Энээнхээ уламжалан,
залуушуулай театрай байрлаһан
газарта барилгын талмай ха-
рахадаа гайхаагүйб.

— Джемма Николаевна, юун
болооб, дахиад сантехниктэй
тэмсэне гүт, али подвал соохн
байрала нэлбэн шэлэлхэ эхи-
лээ гүт! — гэжэ театрай ре-
жиссер Д. Н. Батороваһаа асуу-
баб.

— Эгээлэй юрын заһабарил-
га хэжэ байнабди. Театрай
байгуулагдаһан түрүүшын
үдэрһөө хойшо бидэ өөхдөөл
бүхы юумые хэнбди, подвал
соохине сээрлээбди, эндэ
бүхы юумэ түхээрээбди. Зү-
гөөр дулаасуулдаг соргонууд,
сантехника мезнадые орео
байдалда оруулха гэжэ хэн-
шье ханаагүй. Сар үргэлжэ сор-
гонууд тээржэ, подвал соо-
мнай уһан гоожохо байдаг.
Имэрхүү түбэг бэрхэшээлүүд-
тэй тэмсэжэ, артистууд хатуу
зоригтой болоо ха. Зүгөөр
эдэ бүгдэн зохохо ажалда-
мнай хэды ехээр хаалта хэнэ,
гэдэргэ татанэб дээ. Мүнөө
тэрэниемнай хэжэрхөө. Би-

да заһабарилгын ажал хэжэ
үргэлжэлүүлээрбди. Хэзээ
дүүргэхэ байһанаа мэдэжүү-
бди. Бидэ спонсоруудыг бэ-
дэрнэбди. Спонсорууд олд-
бол, барилгашадай хүдэлмэ-
рндэ мүнгэ һомолхо һэн. Нүү-
лээрнэ баһал барилгашадые
бэдэрхэ, тингээд тэдэнэй нэгэ
ажалаа хэжэ дүүргээд, манда
өржэ, заһабарилга хэхиенэ
баһал хүлээхэ баатай болохо-
бди.

Ингэжэ хэлэхэдэмни, унша-
шад гайхажашье болохо. За-
луушуулай театр-студиин ак-
терууд болон режиссернууд
зүжэгүүдые бэлдэхин орондо
хүрээ гартаа барижа, носил-
каар шорой шохой зөөхэ баа-
тай болоно. Подвал хэрэгтээ
гарашоо, хэдэн нарын турша-
да театр-студии худалдэггүй.
Энэ хугасаа соо ахамад ре-
жиссер Анатолий Борисович
Баскаков Америкийн Холбоо-
то Штадуудта ошоод эрээ. Бү-
хы театр Чехословаклар гас-
рольдэ яһаһанаа бусээ. Хоер
аяншалга урагшатай байгаа
гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Амери-
кэ ошоод эрэхэдэ, хэды гоо,
һонин бэ. Хэрбээ хэлсээ ба-
талбал, бүришье һайн байгаа.
Үүсхэлшэн Баскаков болон
хэдэн хүнүүдэй хүсөөр Бай-
гал дээрэ һайн дуранай театр-
нуудай фестивал үнгэргэхэ
үзэл бодол мүнделөө. Москва-
гай, Челябинскийн, США-гай
студинууд манда эрэхэ. Бу-
рладай театр-студиин, актер-
нууд болон режиссернуудта
эрэхэ зун нилээд халуун бай-
хэнэ ха.

«Үүсхэлшэн» гэһэн үгэ би
юрэ бусар хэргэлээгүйб. Ана-
толий Борисовичые үүсхэлшэн
гэжэ нэрлэхэдэ таараха. Юун-

дэб гэхэдэ, тэрэ театр-студии
байгуулгын тула хэды өхөөр
оролдоо, ябаа гээшэб дээ.
Урдандаа үүсхэлшэн гэһэн үгэ-
дэр нэрэ ээргээр омогорхо-
дог һаа, мүнөөнэй үетэн энээн-
дэ анхаралаа хандуулхаяа бо-
линхой. Энээнине ойлгуулхын-
шье хүшэр бэшэ. Үүсхэлшэн
байһан хойноо бүхы юумые
өөрөө хэжэ ээргэтэйш. Нүү-
лээрнэ зүжэгүүдтэ наадажа
эхилхэдэ болохо. Театр байл-
гын тула мүнгэнэй хэрэгтэй
болоо һаан, шн үүсхэлшэн
байһан хойноо баһал мүнгэ
өөрөө олохо баатай болонош.
Эндэ ямаршье дотаци үгэдэг-
гүй. Залуушуулай театр-студии
байгуулан хойноо тэдэ таатай
зохид эрхэ байдалда худэлхэ
хүсэлтэй байнгүй яажэб дээ.
Мүнөө студиин гэшүүд эхэл
хүшэр байдалда оронхой.

Тээд Чехословаки ошоод
«Черный человек» гэһэн зү-
жэг харуулаа. Энэ зүжэг за-
луушуулда һайшаагдамаар, ни-
лээд удха түгэлдэр гэжэ ха-
наха байнаб. Тэндэ артистууды-
е халуунаар угтаа, олон хүн-
үүдтэй уулзаа, хоерлдоо.
Олохон чехүүд хубилган шэ-
нэдэлгэ тухай һанамжануудаа
хэлээ. Театрай яһанай нүү-
лээр үдэрэй үнгэрһэн хойно
Прагада мэдээжэ болоһон
«прежиска намар» эхилшоо
һэн. Театральна болон полити-
ческэ хуби заяануудай худха-
ралдашадаг байһаниинь гай-
хэлтэй.

Мүнөөнэй бодото байдалда
тэхэрибди. Удахагүй барилга-
шад эрхэжэ, һара-хоер һара
болоод, тайзан түхээржэ үгэ-
хэ байха гэжэ театрайхид тон
өхөөр найдана.

— Шэнэ зүжэгүүдтэ бэлдэ-
жэ эхилээбди. — гэжэ Джемма
Николаевна Баторова хэлэбэ.
— Хоер героинуудай зүжэг
бэлдэнэб. Мүнөө тэрээн тухай-
гаа хоержэ үгэхэ хүсэлгүйб.
Театр Чеховэй «Вишневый
сад» гэһэн зүжэг бэлдэхээр
түсэбтөө орууланхай. В. Кор-
киин «Черный человек...», А.
Галкиной «Звезды на утрен-
нем небе» гэһэн зүжэгүүдые
харуулхабди. Тайзанай бүтэ-
шоо һаан, бүхы юумэн бэлэн
болохо һэн.

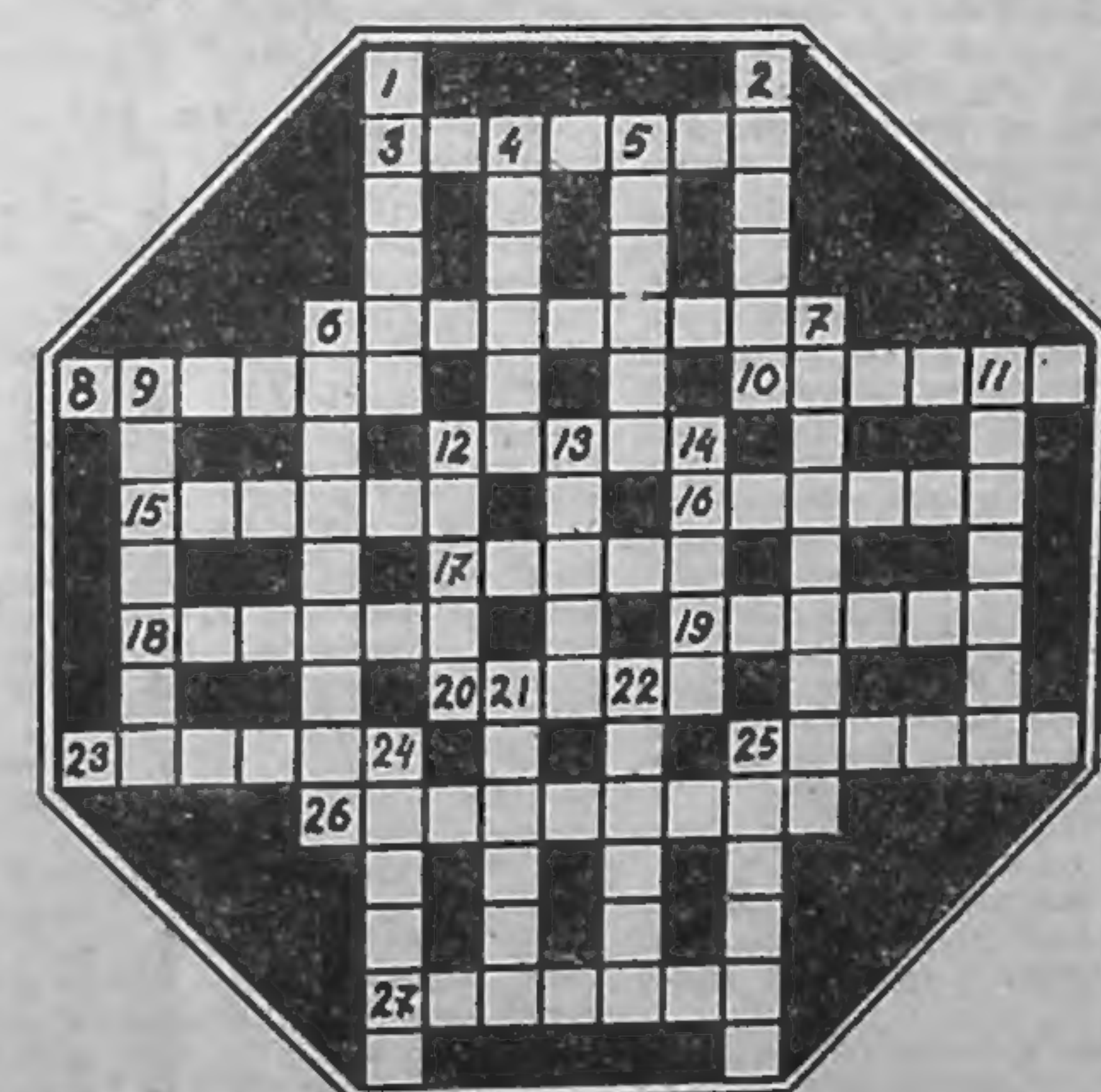
Тээд тайзанай хэзээ бүтэ-
хэб! Хэрэг байдалыг үлүү
өхөөр муудууланай хэрэггүй.
Мунгэмнай бага, салин хүлэ
өөдэгүйхэн ябадабди. Тин-
гээдшье городой засагаархид
манда дотаци үгэнэ. Авиаво-
д заһабарилгын мүнгэ түлэ-
жэ, туһаламжа хургэхөөр най-
дуулна. Хахад жэлэй туршада
заһабарилга хэргэжэ байна
бшуу. Залуушуулай театрай
һандаргагдашаһан интерьер
хараад, урмаа хухэрхөөр бай-
ба. Тингэбшье бүхы юумэн
түгэс бэлэн болохо гэжэ эти-
гэнэбди. Энээнхээ боложо,
театрай хүтэлбэрлэгшэдтэй
хоерлдоомнай ажадын тэмдэ-
дэ зориулагдадаг байба. Те-
атр Бурядай комсомолой шан-
гай нэрэ ээргэдэ хүртэнхэй.
Имэ үндэр нэрэ ээргэтэй бо-
лоһондонэ баярлаагүй байхын
аргагүй. Тинбэ яабашье залуу-
шуулай театр-студиин байра
заһабарилгажа, артистууд
шэнэ зүжэгүүдые табижа, ха-
рагшадэа баярлуулха байха гэ-
жэ найданабди.

Ирина РЫЖКОВА,
манай корр.

КРОССВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 1. Уст-
ройство для подъема и пе-
ремещения груза. 6. Легкий
однокопный экипаж. 8. Высо-
кочувствительная телевизион-
ная передающая трубка. 10.
Синтетическое волокно. 12.
Река в Швеции. 15. Народный
художник СССР, театальный
художник-оформитель. 16. Ма-
терик. 17. Стихотворение А. С.
Пушкина. 18. Горный хребет
в Забайкалье. 19. Персонаж
повести Н. В. Гоголя «Ночь
перед рождеством». 20. Цве-
ток. 23. Пресноводный рачок.
25. Поверхностный образец.
26. Слой почвы, соприкасающийся
с корнями растений. 27.
Рыба семейства карповых.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Южное
декоративное дерево. 2.
Французский живописец XVIII
века. 4. Английский поэт, ав-
тор поэмы «Корсар». 5. Путь.
6. Военное звание в царской
армии. 7. Керамическое изде-
лие. 9. Роман Л. М. Леонова.
11. Пластинчатая часть пера
птицы. 12. Малая планета. 13.
Разновидность каменного угля,
подолочный камень. 14. Река
в Ленинградской области. 21.
Приспособление для механи-
ческой загрузки твердого топ-
лива в топки. 22. Припев, по-
вторяющийся стих. 24. Рассказ

А. П. Чехова. 25. Созвездие
южного полушария.

ЯНВАРИН 13-ДА ТОЛИЛОГ-
ДОҢОН КРОССВОРДЫН ХА-
РЬУОНУУД

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 2. Ба-
лык. 6. Фосфор. 7. Валюта. 8.
Конвертер. 10. Полюнь. 11.
Идехан. 13. Титан. 15. Хаатайм.
16. Джентри. 18. Равда. 20. Ан-

гара. 21. Дротик. 24. Агаме-
нан. 25. Эврика. 26. Нарвал.
27. Схема.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Горбыль.
2. Броня. 3. Литературовед-
ение. 4. Кюта. 5. Стамуха. 8.
Контрамарка. 9. Рододендрон.
10. Психика. 12. Напиток. 13.
Тембр. 14. Нежда. 17. Егоро-
ва. 19. Оттокар. 22. Запас. 23.
«Юнона».

СССР-эй АРАДАЙ МЕДИЦИНЫН ЖАСА

(Москва хото)

Эмшэлгын заншалта
бэшэ онол аргануудые
хэрэглэн, элүүр энхын се-
анс үнгэргэнэ. Уһа, крем
болон мазь асархыетнай
дурадханабди. «Рассвет»
ДК соо сеансууд үнгэр-
гэгдэхэ.

Январин 19-дэ 19.00
сагта.

Январин 20-до, 21-дэ
15 сагта.

Январин 21-һээ 28 бо-
лотор П. И. Чайковскийн
нэр. концертнэ зал соо —
19.00 сагта.

Биледэй үнэ сэн 10 тү-
хэриг,
хүүгэдэй билет 5 түхэ-
ригтэ.

Нэгэ сеансын туршада
тамхилха хаяха хүсэлтэй
хүнүүд январин 21-дэ
16 сагта «Рассвет» ДК-
гай бага зал соо ерэхээр
уригдана.

Нэгэ сеансын үнэ сэн
50 түхэриг.

Арадай эмшэлэгшэ Ви-
талий Храмцов сеансуу-
дые үнгэргэхэ.

МАНАЙ

АДРЕС,

ТЕЛЕФОНУУД:

670000, г. Улан-Удэ, ул. Калан-
даршвилл, 23. Телефоны: зам.
редактора — 2-34-06, секретари-
ата — 2-34-41, отделов: идеоло-
гический — 2-43-23, социально-
экономический проблем —
2-43-23, писем и образования

переводов — 2-40-57, корректор-
ская — 2-35-74.

ДОЛООН ХОНОГО НЭГЭ
УДАА СУББОТЫН ҮДЭРНҮҮД-
ТЭ ГАРАДАГ

Газета отпечатана в респуб-
ликанской типографии Госу-
дарственного комитета бурят-
ской АССР по делам изда-
тельства полиграфии и книж-
ной торговли, г. Улан-Удэ, ул.
Ленина, 33. Н 03300.

Редактор
Александр ДРУЖИНИН.